

VÄRLDEN | POLITIKEN 2022

**KARTLÄGGNING AV RIKSDAGSPARTIERNAS
POLITIK FÖR EN GLOBAL HÅLLBAR UTVECKLING
INFÖR VALET 2022**

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

OM KARTLÄGGNINGEN	3
METOD OCH UPPLÄGG	4
SUMMERING AV PARTIERNAS POLITIK FÖR HÅLLBAR GLOBAL UTVECKLING	5
SOCIALDEMOKRATERNA	10
MODERATERNA	15
SVERIGEDEMOKRATERNA	20
CENTERPARTIET	24
VÄNSTERPARTIET	28
KRISTDEMOKRATERNA	33
LIBERALERNA	38
MILJÖPARTIET	43
BEGREPP OCH FÖRKORTNINGAR	48
FOTNOTER	49

Stockholm 2022

Författare: Åsa Thomasson

Redaktörer: Peter Sörbom och Anna-Lo Fjellström

Layout: Gabriel Holmbom

CONCORD SVERIGE

Högbergsgatan 31 A, 116 20 Stockholm

08-648 99 50

Organisationsnummer: 802401-0855

www.concord.se

CONCORD
SVERIGE

OM KARTLÄGGNINGEN

Denna kartläggning granskar riksdagspartiernas politik för internationellt bistånd och global hållbar utveckling. Analysen publiceras av CONCORD Sverige, en plattform där ett åttiototal organisationer tillsammans arbetar för en mer hållbar och jämlik värld.

Målgruppen för den här kartläggningen är främst medlemsorganisationer inom CONCORD Sverige. Vi hoppas att du har användning av den här sammanfattningen av partiernas politik när din organisation arbetar för att hålla partier och kandidater i riksdagsvalet 2022 ansvariga för en politik för hållbar global utveckling och försvar av mänskliga rättigheter globalt.

Analysen delas inte nödvändigtvis av samtliga medlemsorganisationer i CONCORD Sverige. Det står varje medlem fritt att använda de delar av analysen som upplevs som relevanta.

METOD OCH UPPLÄGG

Partierna presenteras i ordning utifrån storlek vid senaste riksdagsvalet 2018. Partiernas politik sorteras i underrubriker som följer CONCORD Sveriges verksamhetsområden. Varje partiavsnitt avslutas med tre rekommendationer om hur de kan förändra eller utveckla sin politik. Kartläggningen jämför partiernas politik med rekommendationer som medlemmar har lyft i rapporter som samordnats och publicerats av CONCORD Sverige under föregående år.¹ Frågor har identifierats med utgångspunkt i dessa rapporter och granskat partiernas motioner och internationella program, eller motsvarande partidokument. Sedan har kompletterande synpunkter och information om partiernas motioner och politik för global utveckling samlats in genom att partiernas utrikes- eller biståndspolitiska talespersoner givits möjlighet att läsa och kommentera analysen av sitt respektive partis politik innan texten färdigställdes. Medlemmar i CONCORD Sverige gavs möjlighet att kommentera materialet under en workshop och även skriftligen.

De underlag som granskats i kartläggningen är regeringens proposition och övriga partiers motioner för statsbudgetens utgiftsområde 7. Internationellt bistånd för år 2021/2022, samt för kartläggningen relevanta delar av regeringens budgetproposition och övriga partiers budgetmotioner för år 2021/2022. Partiprogram och andra motioner samt beslut från senaste partistämmor har även granskats, i den mån de tar upp internationell utvecklingspolitik.

NÅGRA FRÅGOR HAR BEHÖVT SÄRSKILD HANTERING I METODEN FÖR KARTLÄGGNINGEN:

- Socialdemokraterna och Miljöpartiet regerade tillsammans när budgetpropositionen skrevs, men Miljöpartiet har sedan dess lämnat regeringen och Socialdemokraterna tagit över ministerposten för internationellt utvecklingssamarbete. Det gör höstens proposition till ett mindre exakt underlag för att fullt ut granska dessa två partiers politik. Därför bygger granskningen av Socialdemokraterna och Miljöpartiet i högre utsträckning på partiernas internationella program, kongressbeslut och intervjuer.
- De dokument som granskningen är baserad på beskriver delar av partiernas politik. Sveriges politik för global utveckling (PGU) innefattar ett ansvar att analysera och hantera alla politikområdets konsekvenser för människor som lever i fattigdom och förtryck i andra delar av världen. Av resursskäl har vi avgränsat den här kartläggningen till motioner som bereds i riksdagens utrikesutskott. Vi har därför valt att använda den tudelade metoden att granska dokument och komplettera med kommentarer från partiernas talespersoner samt medlemmar i CONCORD Sverige, som i många fall har kunskaper om partiernas politik inom deras arbetsområden.
- Viktigt att notera är att denna kartläggning enbart sammanfattar innehållet i partiernas förslag. Det är inte detsamma som att granska vad partierna lyckats genomföra. Vi har inte haft resurser att kartlägga hur partierna har agerat i riksdagsarbetet. Politik handlar ju även om förutsättningarna att skapa opinion och majoritet för sina förslag. Internationell politik handlar också om förmågan att stärka förutsättningarna för Sveriges politiska samarbeten i EU och FN.
- Vi har valt att inte utveckla partiernas hållning när det gäller geografiska prioriteringar.

SUMMERING AV PARTIERNAS POLITIK FÖR EN HÅLLBAR GLOBAL UTVECKLING

CONCORD Sveriges medlemsorganisationer har i gemensamma rapporter under 2020 och 2021 tagit fram analyser och formulerat rekommendationer för vilken politik som behövs för en hållbar och rättvis utveckling. Nedan hittar du en övergripande tematisk jämförelse av partiernas politik.

UTSATTA MÄNNISKORS DELTAGANDE, RÄTTIGHETER OCH BEHOV I FOKUS FÖR AGENDA 2030

Sverige har länge varit en viktig aktör i det internationella samarbetet med tydliga utrikespolitiska ambitioner att ta tag i de globala utmaningarna. I spåren av klimatkrisen och den globala coronapandemin har miljontals människor, särskilt barn och kvinnor, drabbats av en drastisk ökning av fattigdom, hunger, arbetslöshet, skolstängningar och risk för våld. En värld där extrema ojämlikheter, fattigdom och förtryck tillåts existera kan aldrig bli hållbar. Det är budskapet i portalparagrafen i Agenda 2030 för hållbar utveckling. Om vi vill ha en hållbar och fredlig värld ligger det i allas vårt intresse att utrota fattigdomen. Både Sverige och EU har gjort tydliga åtaganden om en samstämmig politik. Det vill säga att varje beslut i Sverige och EU, oavsett politikområde, ska ta hänsyn till människor i fattigdom och förtryck och deras rättigheter, samt hantera negativa konsekvenser för utsatta människor i andra länder.

Partiernas politik

En analys av riksdagspartiernas politik visar att en majoritet av partierna beskriver Agenda 2030 som en utgångspunkt för arbetet för en hållbar och rättvis utveckling. Ibland fattas dock konkreta formuleringar av vad detta innebär för politikens genomförande eller uppföljningar inom de olika tematiska områdena. Partiernas hantering av målkonflikter mellan olika politikområden och de Globala målen får återkommande kritik från CONCORD Sveriges medlemsorganisationer. Centerpartiet och Vänsterpartiet pekar på några av dessa områden där en förändrad politik behövs, till exempel skatteflykt och företags ansvar för hur de påverkar miljö och mänskliga rättigheter. Kristdemokraterna vill stärka genomförandet, till exempel vad gäller departementens handlingsplaner och genom att låta riksdagen granska genomförandet av politiken för global utveckling. Liberalerna vill stärka MR-perspektivet som de anser är svagt i Agenda 2030 och att det bör vara grunden för Sveriges politik. Vänsterpartiet vill att Sverige tar fram en plan för att hantera de målkonflikter som identifierats i Agenda 2030-propositionen.

En av dessa identifierade målkonflikter är företags ansvar för miljö och mänskliga rättigheter. Trots ett nytt lagstiftningsinitiativ från EU-kommissionen om ”Sustainable Corporate Due Diligence”, kring företags skyldighet att göra analyser och hantera konsekvenser för människor och miljö i hela sina leverantörsled, är det endast 4 av 8 partier som förespråkar en så kallad HREDD-lagstiftning. Kristdemokraterna, Liberalerna, Moderaterna och Sverigedemokraterna nämner inte HREDD.

En annan målkonflikt gäller export av krigsmaterial. Där vill Kristdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet att Sverige ska skärpa kraven.

ÖKAD FINANSIERING AV GLOBAL UTVECKLING, SÄRSKILT REFORMER FÖR HÅLLBAR FINANSIERING SOM GYNNAR DE MEST UTSATTA

Det krävs ytterligare 2500 miljarder kronor årligen om låg- och medelinkomstländerna ska kunna genomföra Agenda 2030.² På grund av pandemin behövs dessutom krisåtgärder som motsvarar ungefär samma belopp, varav endast en liten del har kunnat mobiliseras via internationella insatser och lån. Utvecklingen i världen har därför gått bakåt under 2020 och 2021, för första gången på flera decennier. Det krävs både offentliga och privata resurser om Globala målen ska nås. Internationellt bistånd är en i sammanhanget liten men mycket viktig del i den totala finansieringen, särskilt för länder med utbredd fattigdom.

Det är också mycket viktigt att de politiska partierna har en politik för vilka reformer inom andra områden än biståndet som krävs för att mobilisera mer finansiering till hållbar utveckling. Privat företagande och investeringar behöver bli hållbara och i ökad utsträckning nå låginkomstländer. Partierna behöver även en politik för att främja hållbar och rättvis handel.

Det allra viktigaste för att Globala målen ska uppnås är att alla länder bygger upp sina egna offentliga resurser, via bland annat skatter, för att investera i alla människors tillgång till hälsa, utbildning, social trygghet och en god livsmiljö. Idag dräneras låg- och medelinkomstländer på resurser, i stället för att nås av den finansiering som behövs. Den trenden behöver alla världens länder komma överens om att vända. Här behöver partierna en politik mot ohållbara skuldbördor, mot skatte- och kapitalflykt och för mer effektiva utvecklingsbanker och -fonder.

Partiernas politik

Alla partier utom Sverigedemokraterna är eniga om att handelsavtal ska inkludera krav på respekt för mänskliga rättigheter. Moderaterna nämner mänskliga rättigheter men inte miljö- och klimatkrav i handelsavtal, vilket övriga sex partier gör. Vänsterpartiet tar ställning för mer öppen redovisning av multinationella företags skatteinbetalningar land för land, vilket försvårar skatte- och kapitalflykt och underlättar mediernas och medborgares granskning av makthavare. Socialdemokraterna och Centerpartiet föreslår ett fortsatt och utökat utbyte av information mellan skattemyndigheter i olika länder i samma syfte, men utan krav på offentlig information.

JÄMSTÄLLDHET OCH DEMOKRATI I FOKUS FÖR UTRIKES- OCH UTVECKLINGSPOLITIKEN

Jämställdhet, demokrati och mänskliga rättigheter är också frågor där organisationer i civilsamhället arbetar aktivt för att medvetandegöra beslutsfattare och allmänheten om allvaret i ojämlikheterna globalt. I många delar av världen har utvecklingen gått bakåt för demokratin och grundläggande fri- och rättigheter inklusive kvinnors och hbtqi-personers rättigheter.

Partiernas politik

Vid en första anblick är likheterna fler än skillnaderna mellan svenska partiers politik för jämställdhet och demokrati, med vissa tydliga undantag. En ”svensk linje” syns inte minst i att de flesta partierna betonar jämställdhet som centralt. Demokratiska institutioner och rättsstatens principer är också grundläggande för samtliga partiers utvecklingspolitik. En majoritet lyfter även fram vikten av att arbeta genom EU för att främja demokrati och rättsstatens principer runtom i världen. Sverigedemokraterna skiljer sig från övriga partier

i synen på demokrati i internationellt utvecklingssamarbete, och ger medborgerliga och politiska rättigheter en mer underordnad betydelse. De betonar även andra frågor än övriga partier när det gäller kvinnors rättigheter.

Riksdagspartiernas förslag, och även enskilda ledamöters motioner, fokuserar ofta på vad svensk utrikes- och utvecklingspolitik bör ta ställning emot och när Sverige bör markera med krav i internationella relationer. Färre av partiernas förslag handlar om hur utvecklingssamarbetet och utrikespolitiken kan arbeta för en positiv demokratisk förändring. Det skiljer sig stort från rapporter framtagna av medlemmar i CONCORD Sverige. Rapporterna lägger fram många förslag och rekommendationer på hur, och med vilka aktörer och förutsättningar, det går att hitta möjligheter att stärka oberoende organisationer och människors demokratiska deltagande i samhällsutvecklingen, även i svåra situationer.

MILJÖ- OCH KLIMATRÄTTVISA

Dagens klimat- och miljökriser kräver mer ambitiös politik för rättvis omställning och klimatanpassning globalt. För detta behövs omfattande klimatfinansiering till samhällen som är särskilt utsatta, och mer resurser i arbetet för bevarande av ekosystem och biologisk mångfald. Åtaganden måste leda till handling och engagemanget behöver hålla över tid.

Partiernas politik

Klimatet är en fråga som hos samtliga partier fått ökad uppmärksamhet jämfört med den egna politiken inför förra valet, men vilket fokus som ges till klimat och miljö varierar mycket mellan partierna. Endast ett fåtal partier talar om miljö- och klimatkriserna på det sätt som många organisationer i civilsamhället gör: i termer av global rättvisa och rika länders ansvar i frågor om stöd till klimatanpassning samt förluster och skador för de mest drabbade människorna och länderna. Globalt sett har större delen av klimatbiståndet till låg- och medelinkomstländer gått till åtgärder för utsläppsminskning, medan anpassning är helt centralt för de länder och grupper som redan drabbas hårt av ett förändrat klimat.

Den pågående artutrotningen har katastrofala konsekvenser för fattigdomsbekämpning, klimatet och människors rättigheter. Trots detta har få partier utvecklade resonemang kring biologisk mångfald i sin utvecklingspolitik. Centerpartiet, Liberalerna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet är öppna för additionell klimatfinansiering, vilket rika länder utlovat i internationella klimatåtaganden. Det är endast Vänsterpartiet som lagt in detta i sin budgetmotion för 2022.

BISTÅNDETS NIVÅ

Principen om att en hundradel av Sveriges växande välstånd ska bidra till att bekämpa fattigdom och förtryck fastslogs för över 50 år sedan. Den har i nutid legat fast i varje budget sedan 2006, då alliansregeringen var med och återinförde enprocentnivån av BNI.

Partiernas politik

Riksdagens utrikesutskott står bakom att "Sverige ska ha en ambitiös utvecklingspolitik och ett generöst bistånd".³ Riksdagen har en lång tradition av tvärpolitisk förankring för en konsekvent linje i utrikes- och biståndspolitik över tid, oavsett regering. Sex av åtta riksdagspartier har en samsyn om att biståndets nivå fortsatt bör motsvara en procent av Sveriges bruttonationalinkomst. De ser att Sveriges tongivande roll i internationellt

utvecklingssamarbete är bra för en mer hållbar, demokratisk och fredlig utveckling i världen vilket även ligger i Sveriges långsiktiga intressen.

Moderaterna vill nu minska det internationella biståndet med 13 miljarder kronor 2022 och även 2023 och 2024 ge 14,6 respektive 16,6 miljarder kronor mindre än riksdagsmajoritetens förslag.⁴ Sverigedemokraterna vill minska biståndet med 17 miljarder kronor 2022, vilket är nästan 30 procent av den totala budgeten. Inom två år vill de halvera det svenska biståndets nivå.⁵ Båda partierna är relativt samstämmiga i att deras främsta anledning till att vilja genomföra stora minskningar av biståndet är att Sverige inte har råd på grund av stora behov hos den egna befolkningen.⁶

INTERNATIONELLT BISTÅND SOM UTGÅR FRÅN BEHOV OCH PRIORITERINGAR HOS MÄNNISKOR I MOTTAGARLÄNDERNA

Ett bra bistånd är lokalt förankrat, långsiktigt och följer internationella principer för effektivt utvecklingssamarbete. Dessa principer inkluderar transparens, fokus på resultat, arbete i partnerskap med alla relevanta aktörer samt att det är mottagarna av biståndet som är aktörerna för förändring i sitt eget samhälle och därför innehar ägandeskap genom att sätta strategi och prioriteringar och samordna internationella samarbetspartners.

Partiernas politik

I princip alla riksdagspartier nämner aspekter som berör transparens och resultat, och de flesta nämner även vikten av att stärka lokalt ägarskap och samverkan med alla berörda aktörer. Att antikorrupsionsarbete och uppföljning av det internationella biståndet är viktigt enar alla partier. De förslag som partierna lägger på området grundar sig dock i olika hög utsträckning på erfarenheter och expertis inom biståndet. I synnerhet de två partier som föreslår stora nedskärningar, Moderaterna och Sverigedemokraterna, uppvisar en tydlig brist på tillit till biståndets aktörer och resultat. Det visar sig stundtals genom svepande kritik utan källhänvisningar eller konkreta exempel.

EU OCH FN SOM AKTÖRER OCH ARENOR FÖR GLOBAL HÅLLBAR UTVECKLING

Sverige behöver vara en aktiv aktör i internationella sammanhang, både för att tillvarata alla samverkansfördelar i genomförandet av politiken för en hållbar utveckling, och för att påverka den förda politiken i EU, FN och andra internationella organ. Det fattas exempelvis sedan flera år tillbaka gemensamma beslut på EU-nivå om flera av de centrala frågorna i Agenda 2030.

Partiernas politik

Samtliga riksdagspartier vill fortsätta reformera FN-systemet för att bli mer transparent och ändamålsenligt. När det gäller biståndet via FN, EU och andra multilaterala organisationer skiljer sig partiernas ståndpunkter åt mer. Moderaterna och Kristdemokraterna vill fokusera biståndet till ett fåtal FN-institutioner. Sverigedemokraterna vill detsamma, men också minska stödet till FN med 8 miljarder. Vänsterpartiet vill öka kärnstödet till FN, och Socialdemokraterna vill se ett ökat stöd till livsmedels-, flykting- och klimatfrågor genom FN. Centerpartiet tar upp behovet av att samordna biståndet inom EU bättre, och likt Kristdemokraterna efterlyser de en mer samstämmig politik utifrån demokrati och mänskliga rättigheter. Liberalerna vill fördjupa samarbetet inom EU, i synnerhet i demokratifrågor och inom miljö- och klimatpolitiken.

VI REKOMMENDERAR

1

Samtliga partier behöver ta ett ambitiöst grepp på genomförandet av Agenda 2030 och visa hur de vill göra politiken mer samstämmig.

Det är oroande att det inte finns en handlingsplan med uppföljningsbara och tidsbestämda mål som tar sig an de utmaningar och målkonflikter vi ser i dagens politik. Riksdagen behöver också bli mycket mer engagerad i genomförandet. Här finns stor potential för partierna att ta nya initiativ.

2

EU:s roll som global aktör fortsätter att ha en relativt undanskymd plats i partiernas politik och i uttalanden. De potentiella effekterna av att aktivt påverka EU:s politik, och tänka strategiskt kring samverkan för att nå resultat behövs i mycket större utsträckning synas i partiernas politik. Sveriges stundande ordförandeskap i EU är ett utmärkt tillfälle att integrera EU-nivån i partiernas politik för en hållbar och rättvis utveckling.

3

Klimat och miljö, demokrati samt jämställdhet är frågor som majoriteten av partierna vill satsa mer resurser på inom biståndet. Däremot finns det stort utrymme för nästan alla partierna att utveckla sin biståndspolitik när det gäller hur biståndet bäst bidrar till förändring och vilken roll civilsamhället spelar för utvecklingen.

SOCIALDEMOKRATERNA

AGENDA 2030 OCH REFORMER FÖR EN SAMSTÄMMIG POLITIK

AGENDA 2030 är barnens och ungdomarnas agenda, enligt Socialdemokraterna. Därför kräver agendan en helhetssyn där en feministisk och klimatsmart politik ska gå hand i hand med en jämlik ekonomisk och social utveckling.⁷

PRIORITERADE HÅLLBARHETSMÅL: de mål som enligt Socialdemokraterna tydligast påverkar barns och ungas förutsättningar: jämlik hälsa, utbildning, jämställdhet och klimat.⁸

UTMANINGAR OCH PRIORITERINGAR

Socialdemokraternas kongress betonade målet om att Sverige ska ansluta sig till FN-konventionen om kärnvapenförbud och ta en ledande roll för nedrustning.⁹

Partiet vill hantera målkonflikter som påverkar arbetstagare genom att stärka social dialog på arbetsmarknaden globalt genom initiativet Global Deal.¹⁰

FÖRETAGS ANSVAR FÖR MILJÖ OCH MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Regeringen stödjer EU:s initiativ om lagstiftning kring företagande, miljö och mänskliga rättigheter. Det internationella programmet nämner bindande regler för fackliga rättigheter och att multinationella företag ska garantera respekt för mänskliga rättigheter i sin verksamhet. En enskild riksdagsmotion menar att en bindande HREDD-lagstiftning i EU bör täcka in alla delar som finns i FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter.¹¹

FINANSIERING FÖR EN GLOBAL HÅLLBAR UTVECKLING

Enligt Socialdemokraterna bör handelsavtal villkoras med sociala och miljömässiga åtaganden.¹² Partiet vill se en total skuldavskrivning för låginkomstländer, utförd på ett ansvarsfullt sätt och att de frigjorda resurserna ska användas till hållbar och rättvis utveckling.¹³ Globalt arbete mot skattefusk och skatteflykt nämns som viktigt för att länder ska kunna bygga upp sina samhällen. Socialdemokraterna säger att de vill driva på i EU och i OECD för mer effektivt arbete mot skatteflykt och skatteparadis. Dock har regeringen tidigare blockerat förslag i EU om att företag ska redovisa betalda skatter land för land offentligt.¹⁴

UPPFÖLJNING AV AGENDA 2030 OCH SVERIGES POLITIK FÖR GLOBAL UTVECKLING

Socialdemokraterna hänvisar till propositionen Sveriges genomförande av Agenda 2030 för hur samstämmighetspolitiken och Agenda 2030 bör följas upp.

EU, FN OCH INTERNATIONELLA ORGANISATIONER

EU ska stärkas som global aktör för utveckling, fri och rättvis handel och försvarare av demokratin, enligt Socialdemokraterna. Vidare bör klimatfrågan få större genomslag i EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik. Folkrätten och mänsklig säkerhet anges som de centrala utgångspunkterna för Socialdemokraternas utrikes- och säkerhetspolitik.¹⁵ Partiet menar att FN utgör navet i den internationella ordningen och behöver fortsatt reformarbete. FN:s organ för livsmedels-, flykting- respektive klimatfrågor bör ges ytterligare stöd, enligt Socialdemokraterna.

GRUNDPRINCIPER FÖR BISTÅNDET

BISTÅNDETS NIVÅ:

Minst 1% av BNI

SYFTE OCH FOKUS:

- Feministisk biståndspolitik med ett starkt barnrättsperspektiv.
- Utvecklingssamarbetet ska vara flexibelt, ändamålsenligt, hålla hög kvalitet, klimatsäkras och ge resultat med fokus på att bekämpa fattigdom.¹⁶

KOPPLINGAR TILL INTERNATIONELLA PRINCIPER FÖR EFFEKTIVT BISTÅND¹⁷

Socialdemokraterna menar att samarbetsländernas ägarskap av den egna utvecklingen är centralt och utvecklingssamarbetet ska anpassas till deras egna utvecklingsstrategier och vara lokalt förankrat. Partiet vill att Sverige och samarbetsländerna ska ta ett ömsesidigt solidariskt ansvar för långsiktiga resultat. Sverige ska ställa tydliga krav på att biståndet används till vad det är avsett för, och aktörer ska ställas till svars när oegentligheter upptäcks, enligt Socialdemokraterna.

DEFINITIONEN AV BISTÅND

Internationella regler och överenskommelser inom OECD:s biståndskommitté DAC ska följas, och Socialdemokraterna vill verka för att definitionen av bistånd inte breddas.¹⁸

AVRÄKNINGAR

Medel från biståndsbudgeten för utgifter utanför det som traditionellt räknas till bistånd ska användas restriktivt.¹⁹ Socialdemokraternas kongress skärpte partiets tidigare hållning men när denna kartläggning färdigställdes hade regeringen just beslutat i vårbudgeten att ta 9,2 miljarder kronor från biståndet, den största minskningen av en biståndsbudget någonsin. Detta för att täcka kostnader som anslogs till flyktingmottagandet från Ukraina i Sverige.

SOCIALDEMOKRATERNAS BISTÅNDS-PRIORITERINGAR GER MER AV:

JÄMSTÄLLDHET OCH BARN OCH UNGAS RÄTTIGHETER

- Barns rätt till utbildning samt rätt till hälsa och skydd i konflikter.
- Jämställdhet prioriteras i allt bistånd och resurser ska fördelas på ett jämställt sätt.²⁰

DEMOKRATI OCH RÄTTSSSTATENS PRINCIPER

- Antikorrupktion, eftersom korrupktion är ett viktigt utvecklingshinder.
- Ökat demokratistöd på alla områden. Fria fackföreningar och fackliga rättigheter har en viktig roll.²¹

VÄLFÄRD

- Institutionsstärkande av bland annat skattesystem, hälsosystem och sociala trygghetssystem.
- Tillgång till rent vatten, sanitet och hygien. Rätten till mat och hållbart jordbruk är en annan central fråga.²²

ÖVRIGT som Socialdemokraterna lyfter fram är viljan att bygga bort skälen till ofrivillig migration genom långsiktigt utvecklingssamarbete och starkt stöd från det globala humanitära systemet till människor på flykt.²³

DEMOKRATI, MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER OCH CIVILSAMHÄLLETS UTRYMME

Socialdemokraterna vill öka demokratibiståndet ytterligare. Civilsamhällets krympande utrymme och vikten av att motverka det nämns. Partiet vill stödja självständiga civilsamhällesorganisationer och folkrörelser i deras arbete och i deras rätt att verka så att de kan bidra till demokratisk kultur och respekt för mänskliga rättigheter. Även andra institutioner och aktörer som är viktiga för ett demokratiskt styrelseskick och demokratisk kultur bör få mer stöd: fria politiska partier, fria val, parlament. Att stödja transparens i samhällsinstitutioner, fri press och möjligheter för civilsamhället att utkräva ansvar nämns som viktiga komponenter för att motverka korrupktion. Särskilda rörelser som tas upp är viljan till brett samarbete med den internationella fackliga rörelsen och ILO.²⁴ I en enskild motion om jordbruk nämns civilsamhällets viktiga roll och hur utsatta miljöförsvarare är.²⁵

EN FEMINISTISK UTRIKES- OCH BISTÅNDSPOLITIK

Socialdemokraternas kongress tog fortsatt ställning för en feministisk utrikespolitik, och lade till skrivningar om hbtqi-personers rättigheter och om jämställt bistånd.²⁶ Hbtqi-rättigheter fick också brett stöd i en enskild motion.²⁷ I utrikespolitiken lyfter Socialdemokraterna fram kvinnors och flickors deltagande och inflytande i beslutsprocesser på alla nivåer. Kvinnors och flickors makt över sina egna liv och åtnjutande av mänskliga rättigheter inklusive sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter (SRHR) ses som centralt för fattigdomsbekämpning, ekonomiskt tillväxt och mänsklig utveckling. Agendan om kvinnor, fred och säkerhet och efterföljande resolutioner som den om unga, fred och säkerhet nämns som centrala för hållbar fred.

Jämställdhet nämns också som viktigt för att minska miljö- och klimatproblemen. Socialdemokraterna vill att Sverige ska vara ledande i FN:s arbete för ekonomisk jämställdhet. Kvinnor som driver småskaligt jordbruk nämns som särskilt prioriterade i stöd till hållbart jordbruk och för rätten till mat.²⁸

KLIMAT- OCH MILJÖRÄTTVISA

Socialdemokraterna skriver framför allt om Sverige, Norden och EU i sin vision av det gröna folkhemmet. Dock är partiet tydligt med att de ser klimatfinansiering till utvecklingsländer som en skyldighet för att lösa ett gemensamt problem, och att framför allt höginkomstländer ligger bakom de utsläpp som drabbar fattiga och utsatta människor hårdast. Partiet trycker på vikten av ekonomiskt och tekniskt stöd till både utsläppsminskning och anpassning till redan inträffade förändringar.

Helst vill Socialdemokraterna också se innovativa, långsiktiga mekanismer för klimatfinansiering, men inte baserade på skatter.²⁹ Socialdemokraterna vill även arbeta för att öka de internationella juridiska möjligheterna att kriminalisera storskalig miljöförstörelse (ekocid).³⁰ Enskilda motioner tar bland annat upp ekocidlagstiftning³¹ och en klimatsatsning i utrikespolitiken, för att engagera utrikesförvaltningens alla tre ben för större samstämmighet och kraft.³² Socialdemokraterna anser att klimatfrågan bör få större genomslag i EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik och i FN:s säkerhetsråds arbete.

Socialdemokraterna lyfter sambanden mellan klimatförändringarna och att stigande havsnivåer, torka och otillräckliga resurser riskerar att leda till social oro och konflikter och till att människor tvingas fly.³³ Additionella statliga medel till klimatfinansiering utöver biståndsbudgeten nämns inte.

VI REKOMMENDERAR

- 1** Socialdemokraterna måste omedelbart ta tillbaka beslutet i vårbudgeten om att minska biståndet med en femtedel för att använda till flyktingmottagandet i Sverige. Nedskärningarna lamslår arbetet för en mer hållbar och rättvis värld och insatser för att bekämpa fattigdom och förtryck, i en tid då behoven är enorma på grund av pandemin, klimatkrisen och effekter av kriget i Ukraina. Även miljö- och klimatinSATser drabbas hårt av nedskärningarna, trots att dessa enligt partiet är mycket prioriterade. Innehållet i partiets klimatpolitik, som idag främst beskriver reformer och investeringar för minskade utsläpp, behöver också inkludera fler förslag för global klimat- och miljö rättvisa. Utvecklingspolitiken bör utgå från de drabbades perspektiv, och fokusera på stöd till klimatanpassning, förluster och skador, samt ett jämställdhets- och rättighetsperspektiv på klimatomställningen så att insatser gynnar de mest utsatta grupperna.
- 2** Partikongressen gjorde flera ställningstaganden för att tydligare stå på de utsattas sida när det gäller fred och mänskliga rättigheter, bland annat konventionen om kärnvapenförbud, tydligare skrivningar om fredsorganisationer, resolutioner om kvinnors och ungas deltagande, fred och säkerhet och hbtqi-rättigheter. Det är bra steg på vägen mot en politik som bidrar till nedrustning, mänsklig säkerhet, jämställdhet och demokrati. Men debatten på kongressen pekar också på viss splittring internt i partiet när det gäller vilken utrikes- och säkerhetspolitisk linje man vill ta, och hur mycket den ska påverkas av inrikespolitiska ställningstaganden och intressen.
- 3** Företags ansvar för miljö och mänskliga rättigheter är en viktig hållbarhetsfråga där partiet har uttalat stöd för EU-kommissionens initiativ till en HREDD-lagstiftning om företags skyldighet att göra analyser och hantera konsekvenser för människor och miljö i hela sina leverantörsled. Dock har Sverige varit betydligt mindre proaktivt än många andra EU-medlemsstater, och väntat passivt på EU-initiativet. Bristen på resonemang kring samstämmighet mellan handelspolitiken och utvecklingsmålen skulle kunna tyda på ett mindre aktivt stöd för den svenska politiken för global utveckling (PGU). Samstämmigheten mellan politikområden och uppföljning av PGU nämns väldigt lite i Socialdemokraternas nya internationella program.

AGENDA 2030 OCH REFORMER FÖR EN SAMSTÄMMIG POLITIK

AGENDA 2030 är enligt Moderaterna en tillväxtagenda,³⁴ som när målen uppnåtts kommer att göra internationellt bistånd i sin nuvarande form onödigt.

PRIORITERADE HÅLLBARHETSMÅL: Moderaterna nämner oftast ekonomisk tillväxt och innovation i näringslivet. Inom biståndet nämns även global hälsa, jämställdhet, klimatomställning och stärkande av rättsstatliga institutioner och demokrati.³⁵

UTMANINGAR OCH PRIORITERINGAR

Partiets utgångspunkt är att ökad tillväxt, baserat på utveckling av marknadsekonomi, minskar fattigdom. De tar inte upp någon ytterligare utmaning eller målkonflikt som relaterar till fattiga människors perspektiv och rättigheter enligt politiken för global utveckling.

FÖRETAGS ANSVAR FÖR MILJÖ OCH MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Moderaterna föreslår inget om HREDD-lagstiftning.

FINANSIERING FÖR EN GLOBAL HÅLLBAR UTVECKLING

Moderaternas förslag för att genomföra och finansiera Agenda 2030 handlar om privat företagande, handel och investeringar. Åtgärder för att främja ekonomisk tillväxt som nämns är: frihandelsavtal, borttagande av tullar och förbättrat företagsklimat, samt även främja svenska företags hållbara innovationer inom exempelvis vaccin, digitala lösningar i vården och transporter.³⁶ Moderaterna uttrycker inte stöd för andra hållbarhetsreformer såsom bättre regler mot skatteflykt och olagliga kapitalflöden eller skuldhanteringsmekanismer.

UPPFÖLJNING AV AGENDA 2030 OCH SVERIGES POLITIK FÖR GLOBAL

UTVECKLING tycker partiet är viktigt att det sker regelbundet, med rapporter från regeringen till riksdagen vartannat år.

EU, FN OCH INTERNATIONELLA ORGANISATIONER

Moderaterna lyfter fram diplomati och Sveriges röst i världen för mänskliga rättigheter, jämställdhet, demokrati och rättsstatens principer som viktiga.³⁷ De vill att Sverige verkar för att stärka EU:s förmåga att agera gemensamt inom FN-systemet, framför allt i frågor som rör mänskliga rättigheter och demokrati.³⁸ Moderaterna vill prioritera EU:s östliga partnerskap och grannskapspolitik. EU bör sträva efter att en större andel av biståndet går till icke-statliga mottagare – i stället för till auktoritära regeringar. Enligt Moderaterna bör EU arbeta mer med kravställande inom biståndspolitik. Inom FN och det multilaterala biståndet vill Moderaterna fokusera biståndet till ett fåtal organisationer utifrån svenska prioriteringar och inflytande.³⁹ De ser FN som viktigt för global hälsa och vaccinationer.⁴⁰

GRUNDPRINCIPER FÖR BISTÅNDET

BISTÅNDETS NIVÅ

Moderaterna vill minska biståndet med 13 miljarder 2022, motsvarande en fjärdedel av biståndet, till en nivå på 0,76% av BNI. Partiet vill se ytterligare minskningar till 0,75% 2023 och 0,73% 2024.⁴¹

SYFTE OCH FOKUS

- Hållbarhet, jämställdhet, yttrandefrihet och äganderätt ska prägla alla biståndsstrategier.⁴²
- Biståndet ska enligt Moderaterna förutom att gynna mottagarna också fokuseras till ett mindre antal länder och frågor som gynnar Sveriges strategiska intressen, särskilt i närområdet.⁴³
- Det humanitära biståndet ska öka som andel av biståndet.

KOPPLINGAR TILL INTERNATIONELLA PRINCIPER FÖR EFFEKTIVT BISTÅND

I partiets politik nämns en ”resultatgaranti” och en ”korruptionsgaranti”. Moderaterna vill förstärka kontroll och uppföljning men också att biståndsinsatser som inte ger resultat enligt plan eller där korruption uppdagas ska avslutas. Moderaterna vill avskaffa enprocentsmålet för biståndets nivå och införa en fyraårig biståndsrām.⁴⁴ I motsats till de överenskomna internationella principerna om effektivt utvecklingssamarbete så vill Moderaterna koppla samman biståndet med andra politiska krav: att partnerländer i biståndet ska ha återvändandeavtal i migrationsfrågor.⁴⁵

DEFINITIONEN AV BISTÅND

Moderaterna vill verka för att förändra det internationella regelverket för officiellt bistånd, så att fler kostnader som idag inte räknas som bistånd kan redovisas som sådant.⁴⁶

AVRÄKNINGAR

Moderaterna vill öka asylavräkningarna så att biståndet till skillnad från nu betalar kostnader för avvisade asylsökandes frivilliga återresor.⁴⁷

MODERATERNAS BISTÅNDSPRIORITERINGAR GER MER AV:

NÄRINGSLIVET

- Näringslivet, som ges en central roll i utvecklingspolitiken.
- Bistånd för att främja andra kapitalflöden och investeringar, såsom Sidas garanti-instrument och Swedfunds investeringar, men exportkreditnämnden (EKN) och Business Sweden ges också en tydligare roll i utvecklingssamarbetet.⁴⁸

GLOBALA NYTTIGHETER

- Global hälsa via till exempel vaccinationsprogram.
- Minskade globala utsläpp genom klimatfinansiering för minskning av utvecklingsländerens fossila utsläpp.⁴⁹

HUMANITÄRT BISTÅND

- Humanitär hjälp i kriser och katastrofer ses som en viktig gemensam nytta och prioriteras framför långsiktigt utvecklingsbistånd.⁵⁰
- Stöd till kvinnors möjligheter på arbetsmarknaden presenteras som positivt även i den globala textilindustrin.

SÄKERHETSPOLITIK

- Bistånd som främjar demokratiska länders intressen i relation till stormakter som Kina och Ryssland.
- Institutionsbyggande, såsom kunskapsutbyte mellan svenska och partnerländers myndigheter för att exempelvis stärka äganderätten genom lantmäterimyndigheter eller granska oegentligheter i staten genom riksrevisionsmyndigheter.⁵¹
- EU:s bistånd och grannskapspolitik kopplas samman med säkerhet och välbefinnande liksom med att ”förhindra irreguljär migration samt bekämpa människosmuggling och terrorism”.⁵²

ÖVRIGT att notera är att Moderaternas prioritering av jämställdhet, framför allt flickors rätt till utbildning och SRHR, har blivit tydligare jämfört med förra årets motioner till riksdagen.⁵³

DEMOKRATI, MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER OCH CIVILSAMHÄLLETS UTRYMME

Moderaterna tar upp ett av de konkreta förslag som lyfts i rapporten Tag Plats, nämligen att Sveriges utlandsmyndigheter bör få en förstärkt roll i att vid behov markera mot odemokratiska regimer och visa solidaritet med oppositionella genom att exempelvis närvara vid politiskt motiverade rättegångar.⁵⁴ Stöd till civilsamhället i partnerländerna nämns inte i Moderaternas riksdagsmotioner, förutom i ett avsnitt om att stöd till demokratiörelsen i Ryssland bör omklassificeras som bistånd snarare än ligga i budgeten för internationell samverkan i Östersjöregionen.⁵⁵ Organisationer i det svenska civilsamhället nämns enbart i ett stycke, som menar att det är önskvärt att minska civilsamhällets beroende av statlig finansiering.⁵⁶

Demokrati tas upp som en utmaning med utvecklingssamarbete mellan myndigheter i Sverige och myndigheter i andra länder. Moderaterna håller med om den inom biståndet väl vedertagna principen att samarbetet aldrig bör skänka legitimitet till odemokratiska regimer. De vill se en obligatorisk analys av den demokratiska utvecklingen i alla statliga samarbeten och att de avslutas när utvecklingen vad gäller demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer i landet går åt fel håll.⁵⁷

EN FEMINISTISK UTRIKES- OCH BISTÅNDSPOLITIK

Jämställdhet och SRHR är ett av partiets prioriterade områden i biståndet. Moderaterna uttrycker inte stöd för att benämna utrikespolitiken feministisk. Partiet har utvecklat jämställdhetsanalysen jämfört med förra årets motion. Fortfarande betonar de flickors rätt till utbildning och hälsa som frågor som rör institutioner och tillgång till arbetsmarknaden snarare än normer och strukturer. Dock har behovet av att förändra normer och strukturer lyfts fram något tydligare i partiets politik till exempel vad gäller kvinnor, fred och säkerhet och SRHR.⁵⁸ En rad enskilda motioner har lagts fram om olika SRHR-frågor, såsom aborträtten, och att motverka mödradödlighet, könsstympning och barn-äktenskap.⁵⁹

KLIMAT- OCH MILJÖRÄTTVISA

I sin föreslagna ökning av klimatbiståndet anger Moderaterna enbart minskning av de globala utsläppen som syfte,⁶⁰ och nämner inte stöd till utsatta lokalsamhällen att anpassa sig till de klimatförändringar som redan sker. Partiet nämner inga politiska förslag för biologisk mångfald, stöd till miljöförsvare eller andra miljöfrågor.

VI REKOMMENDERAR

- 1** Partiets biståndspolitik tar sig an perspektiv som jämställdhet, klimat och demokrati tydligare än tidigare. Förståelsen för att jämställdhetsarbete kräver förändrade normer och strukturer, inte minst när det gäller SRHR, är tydligare än i föregående års förslag. Att partiet vill satsa mer resurser på klimatbistånd är positivt, men arbete återstår med att ta fram en utvecklingspolitik som tacklar klimatförändringarnas konsekvenser som drabbar utsatta människor redan idag. Endast minskningar av globala utsläpp räcker inte.
- 2** Moderaterna står bakom den parlamentariska överenskommelsen om PGU, som är en av de centrala delarna i svensk utrikespolitik. Men trots att partiet därmed tagit ställning för att det ligger i Sveriges intressen att föra en politik för en global hållbar utveckling som utgår från ett rättighetsperspektiv och de fattigas perspektiv, så hänvisar Moderaterna i sin nuvarande politik till att "svenska intressen" i högre grad än idag bör vägleda utvecklingspolitiken.
- 3** Minskningen av det internationella biståndets nivå med upp till 30 procent kommer att drabba många miljontals utsatta människor i världen och är en stor urholkning av Sveriges och EU:s roll för global utveckling.

AGENDA 2030 OCH REFORMER FÖR EN SAMSTÄMMIG POLITIK

AGENDA 2030 är enligt Sverigedemokraterna en agenda för tillväxt, där näringslivets roll är central.⁶¹

PRIORITERADE HÅLLBARHETSMÅL: är att stödja låginkomstländer att utveckla hållbar industri, handel och infrastruktur inklusive energi.⁶²

UTMANINGAR OCH PRIORITERINGAR

Sverigedemokraterna nämner få utmaningar eller politiska reformer för att genomföra en hållbar politik för global utveckling utöver biståndet. Sverigedemokraterna vill minska handelshinder för fattiga länder att exportera jordbruksprodukter till EU.

FÖRETAGS ANSVAR FÖR MILJÖ OCH MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Sverigedemokraterna nämner inte var de står i frågan om HREDD-lagstiftning.

FINANSIERING FÖR EN GLOBAL HÅLLBAR UTVECKLING

Partiet vill främja handelslättnader av olika slag, inklusive ökad tillgång för utvecklingsländer till EU:s inre marknad. Där vill de att EU förstärker handelsvillkor med krav på att samarbetsländerna gör insatser mot korruption och kapitalflykt.⁶³

UPPFÖLJNING AV AGENDA 2030 OCH SVERIGES POLITIK FÖR GLOBAL UTVECKLING nämns inte.

EU, FN OCH INTERNATIONELLA ORGANISATIONER

Sverigedemokraterna vill skära ner stödet till FN med 8 miljarder totalt, men öka stödet till FN-organen UNHCR, WFP och WHO som arbetar med flyktingar, hunger och hälsofrågor.⁶⁴ Partiet vill också upprätthålla stödet till FAO för att utveckla jordbruk, fiske och skogsbruk med tillhörande förädlingsverksamheter.

GRUNDPRINCIPER FÖR BISTÅNDET

BISTÅNDETS NIVÅ

Sverigedemokraterna vill inom tre år halvera biståndets nivå, vilket motsvarar 0,7% av BNI 2022, 0,6% av BNI 2023 och 0,5% av BNI 2024.⁶⁵ Sverigedemokraterna menar att 30 procent av biståndet behövs för mer akuta behov i Sverige år 2022.⁶⁶ Det innebär 17 miljarder mindre i Sverigedemokraternas budgetmotion än i budgetpropositionen.

SYFTE OCH FOKUS

- Partiet vill se färre samarbetsländer och -organisationer inom biståndet och att givarländer fördelar länderna tydligare mellan sig. Mer bistånd bör riktas till de fattigaste länderna.⁶⁷
- Partiets beskriver diverse exempel på problem som kräver reformer av biståndets styrning: exempel på höga löner i biståndsbranschen, fall av bristfällig kontroll av utbetalningar och betalningsmottagare, otillräcklig resultatstyrning i demokratibiståndet, och dåliga incitament som Sverigedemokraterna menar skapas av biståndets enprocentsnivå av BNI.⁶⁸

KOPPLINGAR TILL INTERNATIONELLA PRINCIPER FÖR EFFEKTIVT BISTÅND

När det gäller transparens vill Sverigedemokraterna förbättra informationen om hela kedjan av genomförare inom biståndet. Partiet vill att det ska bli betydligt lättare att följa ett visst stöd från givare genom multilaterala organisationer till genomförandeparten och se exempel på resultat, förslagsvis via sidan [Openaid.se](https://openaid.se).⁶⁹ I motsats till de överenskomna internationella principerna om effektivt utvecklingssamarbete, vill Sverigedemokraterna koppla samman biståndet med andra politiska krav: att partnerländer i biståndet ska ha återvändandeavtal i migrationsfrågor.⁷⁰

DEFINITIONEN AV BISTÅND

Sverigedemokraterna vill i likhet med Moderaterna verka för att ändra regler i OECD-DAC, så att fler kostnader får redovisas som bistånd.⁷¹ Yrkandet hänvisar till vad som anförs i motionen utan att någon sådan text finns med: ur tidigare års biståndsmotioner från Sverigedemokraterna framgår att vad som avses är extraordinära kostnader för flyktinghantering i Sverige.

AVRÄKNINGAR

Sverigedemokraterna vill på sikt avskaffa möjligheten att använda biståndsmedel till asylkostnader inom Sverige, men under förutsättning att migrationspolitiken skärps ytterligare.⁷²

SVERIGEDEMOKRATERNAS BISTÅNDS- PRIORITERINGAR GER MER AV:

FLYKTINGHJÄLP OCH GRUNDLÄGGANDE BEHOV

- Humanitärt bistånd: hunger, grundläggande hälsovård samt vatten och sanitet prioriteras.
- Fortsatt stöd till utbildning, men "mot villkor att barnen inte indoktrineras".
- Ökat stöd till områden där många flyktingar kommer ifrån.

INDUSTRI OCH ENERGI

- Ökat bistånd inom kompetensområden från svenska basnäringar, såsom svensk expertis inom skogsbruk och vattenkraft.
- Satsningar på att utveckla hållbar industri, handel och infrastruktur, inklusive energi.
- Inriktning på praktisk yrkesutbildning inom biståndet till utbildning.

ÖVRIGT ATT NOTERA är att Sverigedemokraterna är det enda partiet som vill att mindre prioritet ges till att stötta demokratiprocesser. De vill fokusera på människors ekonomiska och sociala rättigheter mer än de medborgerliga och politiska.⁷³ Sverigedemokraterna nämner många olika tematiska frågor och typer av projekt där de vill öka biståndet, samtidigt som de vill minska biståndet med hälften inom tre år. Politiken och budgeten är relativt detaljorienterad.

DEMOKRATI, MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER OCH CIVILSAMHÄLLETS UTRYMME

Sverigedemokraternas syn på relationen mellan de mänskliga rättigheterna och på demokratibiståndets relevans skiljer sig från de andra partierna. När det gäller mänskliga rättigheter har partiet ett resonemang om att medborgerliga och politiska rättigheter är av mindre nytta för människor som lever i fattigdom. Möjligen hänger det ihop med partiets syn på att biståndet bör "tillmötesgå drabbade personers grundläggande behov i deras omedelbara vardag",⁷⁴ medan övriga partier står bakom rättighetsperspektivet i PGU där varje enskild människas röst och prioriteringar är centrala. Sverigedemokraterna upplever även att det svenska demokratibiståndet har sämre resultatstyrning än övrigt bistånd.⁷⁵

EN FEMINISTISK UTRIKES- OCH BISTÅNDSPOLITIK

Sverigedemokraternas politik för jämställdhet, SRHR och hbtqi-rättigheter fokuserar i hög grad på geografiskt specifika kulturella normer och skadliga sedvänjor. Partiet föreslår att dra in biståndet till regimer som kränker hbtqi-personers rättigheter. Andra förslag för att främja hbtqi-rättigheter nämns inte. Kvinnors företagande och deltagande på arbetsmarknaden tas upp, men i övrigt är det få punkter på jämställdhetsområdet. Sexuellt och könsbaserat våld tas upp i termer av att motverka våldtäkter och "hedersmord, lynchning eller offentlig avrättning" av kvinnor. Att motverka "flickaborter", i bemärkelsen abort av foster för att de har kvinnliga könskromosomer, nämns som en jämställdhetsfråga.⁷⁶ Däremot tas inget upp om sexuella och reproduktiva rättigheter.

KLIMAT- OCH MILJÖRÄTTVISA

Sverigedemokraterna vill att minst 10 procent av det bilaterala biståndet används inom området miljö, klimat och energi.⁷⁷ Sidas nuvarande stöd på området var 14 procent 2020.⁷⁸ Partiet diskuterar inte balansen mellan stöd för utsläppsminskning och klimat-anpassning, och inte heller hot mot miljöförsvare eller biologisk mångfald inom ramen för biståndet.

Sverigedemokraterna vill verka för att tropiska och subtropiska skogar skyddas för att motverka artkrisen, sjunkande grundvattennivåer, erosion och koldioxidutsläpp. Detta vill de åstadkomma genom att bland annat bidra med svensk expertis i anläggning av skog och hållbart skogsbruk, samt träbaserad industri. De vill särskilt bidra till uppbyggnad av industrier utanför storstadsområden och nära flyktingläger. Partiet vill också att Sverige ska bidra till utvecklingsländers industriella utveckling med sin kompetens av elproduktion från framför allt vattenkraft. Sverigedemokraterna vill att Sverige avvecklar samarbete med utvecklingsbanker och fonder som finansierar byggande av ny kolkraft. Däremot lyfter partiet inget generellt förslag om att utvecklingsbankernas fossilintensiva investeringar bör avvecklas.

VI REKOMMENDERAR

- 1 Minskningen av det internationella biståndets nivå till enbart hälften inom tre år vore en katastrof för många miljontals utsatta människor i världen.
- 2 Synen på bistånd för att stärka demokrati och mänskliga rättigheter skiljer sig substantiellt från alla andra riksdagspartier, där Sverigedemokraterna menar att människor i fattigdom bör få stöd i linje med sina ”grundläggande behov” snarare än att försöka stödja organisationer och institutioner som arbetar med att bygga upp demokratiska strukturer och funktioner i sina samhällen. Sverigedemokraterna verkar ha stor tilltro till att det går att bygga upp industrier även i svåra miljöer, men desto mindre tilltro till demokratibiståndets förmåga att göra skillnad eller till utsatta människors vilja och förmåga att utöva inflytande.
- 3 Sverigedemokraterna har en detaljorienterad, anekdotisk och icke sammanhängande politisk agenda. Det är svårt att hitta en röd tråd mellan de relativt många tematiska områden där partiet vill öka biståndet, trots att den totala budgeten ska halveras inom tre år.

 AGENDA 2030 OCH REFORMER FÖR EN SAMSTÄMMIG POLITIK

AGENDA 2030 är enligt Centerpartiet den internationella utvecklingsagenda som Sverige bör investera i, byggd på normer av liberalism, jämlikhet och öppenhet, vilket är viktigt i en värld med ökande auktoritära och nationalistiska intressen.⁷⁹

PRIORITERADE HÅLLBARHETSMÅL: Hållbara jobb, klimatomställning och grön energi, samt demokrati och rättsstatens principer är Centerpartiets prioriterade teman tillsammans med jämställdhet som övergripande mål.⁸⁰

UTMANINGAR OCH PRIORITERINGAR

Centerpartiet nämner fred på flera ställen men tar inte upp några förslag om exempelvis vapenexport eller nedrustning.

FÖRETAGS ANSVAR FÖR MILJÖ OCH MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Centerpartiet förespråkar ett EU-regelverk om företags ansvar för miljö och mänskliga rättigheter,⁸¹ och är tydliga med att ansvaret bör gälla i hela leverantörskedjorna.⁸² Social hållbarhet och hänsyn i offentlig upphandling är ett annat av deras förslag med syfte att främja hållbarhetsagendan.⁸³

FINANSIERING FÖR EN GLOBAL HÅLLBAR UTVECKLING

Centerpartiet tar ett helhetsgrepp om flera av de resurser som krävs för att finansiera Agenda 2030, utöver det internationella biståndet. Partiet anser att det behövs hållbart privat företagande och investeringar, handelsregler som tar hänsyn till låginkomstländers förutsättningar, samt fungerande skattesystem i utvecklingsländer och samordnat internationellt arbete mot skatteflykt. De nämner vikten av principen att multinationella företags bör skatta där produktionen sker, men uttalar inget ställningstagande om krav på offentlig redovisning av detta.⁸⁴

UPPFÖLJNING AV AGENDA 2030 OCH SVERIGES POLITIK FÖR GLOBAL UTVECKLING

Centerpartiet har i tidigare motioner lyft fram behovet av en tydligare förankring av Agenda 2030 och PGU i riksdagen genom en parlamentarisk utredning eller beredning⁸⁵.

EU, FN OCH INTERNATIONELLA ORGANISATIONER

Enligt Centerpartiet bör EU:s bistånd såväl som samordningen mellan EU och Sverige samt andra medlemsstater förbättras. Centerpartiet vill att biståndet fokuserar på fattigdomsbekämpning och är kritiska till de insatser där EU har använt biståndsmedel på ett sätt som har orsakat kränkningar och negativa effekter i samarbetsländer i en strävan att hejda migration till Europa.⁸⁶ Partiet vill se en fortsättning av reformarbetet inom FN, och att Sverige utvecklar ett system för att utvärdera effektiviteten i FN:s olika organ.⁸⁷

GRUNDPRINCIPER FÖR BISTÅNDET

BISTÅNDETS NIVÅ:

1% av BNI

SYFTE OCH FOKUS

- Centerpartiet vill investera en majoritet av biståndets resurser i tre tematiska områden, med jämställdhet som övergripande mål och verktyg för utveckling.
- Sverige bör stödja insatser i multilateral regi när det finns ett mervärde med det, men annars satsa på bilateralt bistånd som Sverige styr mer över.⁸⁸
- Centerpartiet vill att ”breda lager av det svenska civila samhället och näringslivet är direkt engagerade” i utvecklingspolitiken. Detta både på grund av kompetenser och förankring av utvecklingssamarbetet i Sverige.⁸⁹
- Resurser bör satsas på samordning mellan svenska aktörer.

KOPPLINGAR TILL INTERNATIONELLA PRINCIPER FÖR EFFEKTIVT BISTÅND

Centerpartiet framhåller vikten av fokus på långsiktig utveckling och grundorsaker till utvecklingshinder, i samband med att partiet kritiserar att EU:s bistånd i vissa fall har låtit sig styras av inrikespolitiska intressen och försök att stävja migration till EU.⁹⁰

DEFINITIONEN AV BISTÅND

Enligt Centerpartiet ska den etablerade definitionen i OECD:s biståndskommitté följas.

AVRÄKNINGAR

Avräkningar ska ske i enlighet med DAC:s riktlinjer och den till riksdagen redovisade beräkningsmodellen, enligt Centerpartiet.

CENTERPARTIETS BISTÅNDSPRIORITERINGAR GER MER AV:

JÄMSTÄLLDHET

- Jämställdhet, som anses vara både målet med allt bistånd och ett viktigt verktyg för att åstadkomma förändring i riktning mot en hållbar utveckling.

AGENDA 2030 MED FOKUS PÅ: JOBB, KLIMAT SAMT DEMOKRATI

- Fokus på de tre tematiska områdena: Hållbara jobb, Klimatomställning och grön energi, samt Demokrati och rättsstatens principer, där en majoritet av biståndets resurser investeras.⁹¹
- Inkludering av människor på landsbygden, hållbart jordbruk med ett särskilt fokus på kvinnor ses som en viktig del i att lösa flera utmaningar på dessa områden.⁹²

NÄRINGSLIVET OCH ANDRA SVENSKA AKTÖRER INOM BISTÅNDET

- Satsningar på att involvera företag, folkrörelser, kyrkor, akademien, myndigheter och andra statliga aktörer, Kooperationen och investerare. Dels genom garanti-verksamhet, dels genom andra typer av investeringar samt engagemang av näringslivet i utvecklingsprojekt.
- Ökad samordning mellan olika aktörer i biståndet och ökade resurser till samordning och kompetensutveckling för att engagera fler svenska aktörer i internationell utveckling.

DEMOKRATI, MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER OCH CIVILSAMHÄLLETS UTRYMME

Centerpartiet benämner civilsamhället i Sverige som en av flera viktiga aktörer inom biståndet. Organisationer i civilsamhället från samarbetsländer inom biståndet nämns däremot inte i lika hög utsträckning. Två av partiets förslag liknar konkreta rekommendationer från Tag Plats-rapporten: att utveckla och förtydliga utlandsmyndigheternas uppdrag att aktivt stötta civilsamhällets aktörer i hela bredden av sitt uppdrag, och att Sverige bör försöka forma koalitioner inom multilaterala organisationer med likasinnade demokratiska länder som motvikt mot ökande auktoritära strömningar.⁹³

EN FEMINISTISK UTRIKES- OCH BISTÅNDSPOLITIK

Centerpartiet lyfter fram vikten av en feministisk utrikespolitik med utgångspunkt i ett liberalt perspektiv om individens rätt till frihet från förtryck.⁹⁴ Partiet nämner en bredd av jämställdhetsfrågor i sin politik och lyfter jämställdhet som övergripande mål och medel för allt bistånd.⁹⁵ Centerpartiet tar upp jämlikt beslutsfattande i internationella klimatförhandlingar, politiskt inflytande, ekonomisk egenmakt, kvinnliga småbrukare, SRHR, frihet från våld och rätt till fred och säkerhet. De vill utveckla och förtydliga utlandsmyndigheternas uppdrag att jobba med jämställdhet och hbtqi-frågor och aktivt stötta civilsamhället i hela bredden av sitt uppdrag.⁹⁶ Centerpartiet vill också se mer meningsfullt deltagande av kvinnor i Världsbankens och IMF:s investeringar.⁹⁷

KLIMAT- OCH MILJÖRÄTTVISA

Centerpartiet föreslår mer jämställt beslutsfattande i klimatförhandlingarna.⁹⁸ Partiet vill att Sverige verkar för att alla utsläpp ska omfattas av en global koldioxidskatt eller ingå i ett handelssystem för utsläppsrätter, genom klimatdiplomati.⁹⁹ Klimatet är ett av de prioriterade områdena inom biståndet för Centerpartiet.¹⁰⁰ Förslagen handlar dock främst om att stödja omställning till ett samhälle med minskade utsläpp, och det saknas resonemang om balans mellan utsläppsminskning och klimatanpassning i klimatbiståndet.

VI REKOMMENDERAR

- 1 Det är positivt att klimat är ett av partiets prioriterade områdena för svenskt bistånd. Klimatanpassningsperspektivet och kopplingar till klimat- och miljö rättvisa behöver dock förstärkas. Det finns även möjlighet att utveckla politiken för hur det övergripande jämställdhetsperspektivet ska få ännu tydligare genomslag på detta område, utöver att lyfta kvinnliga jordbrukares roll och rättigheter som prioriteringar.
- 2 Partiets politik förlitar sig i hög utsträckning på den privata sektorns roll i biståndet och inte minst svenska företags potential att bidra till utveckling. Här finns anledning att utveckla förslag kring potentiella risker och målkonflikter mellan vinstintressen och offentliga utvecklingsmål, och hur olika typer av resurser bäst bidrar till Agenda 2030.
- 3 Centerpartiets tematiska prioritering av demokrati och rättsstatens principer i biståndet är bra, men när det gäller civilsamhällets demokratiska utrymme kan politiken utvecklas. I många länder spelar det civila samhället en ännu större roll än i Sverige för att garantera och främja demokratiska processer. Trots detta får stärkande av det lokala civilsamhället och arbetet för mötes- och föreningsfriheten i samarbetsländerna mindre utrymme än formella demokratiska institutioner, såsom exempelvis fri media. Däremot är inkluderingen av det svenska civilsamhället i utvecklingssamarbetet stark i partiets politik.

AGENDA 2030 OCH REFORMER FÖR EN SAMSTÄMMIG POLITIK

AGENDA 2030 är enligt Vänsterpartiet agendan vars genomförande ska prägla hela Politiken för Global Utveckling och allt internationellt utvecklingssamarbete.

PRIORITERADE HÅLLBARHETSMÅL: jämlikhet, rättvisa och hållbar utveckling är Vänsterpartiets utgångspunkter för sin internationella politik. De betonar dock inte enskilda hållbarhetsmål utan snarare Agenda 2030 som en helhet.

UTMANINGAR OCH PRIORITERINGAR

Vänsterpartiet vill att Sverige ska ratificera FN:s avtal om kärnvapenförbud. Partiet vill även att Sverige ska avstå från vapenexport i det handelsfrämjande arbetet, och öka insyn i exportkreditnämndens arbete.¹⁰¹ Klimatkrisen¹⁰² och biologisk mångfald¹⁰³ är områden som utvecklas i egna motioner. Likaså en motion till skydd för asylrätten och flyktingars mänskliga rättigheter som bland annat kritiserar EU:s militarisering av sin yttre gräns, agerande mot räddningsinsatser på Medelhavet och människorättskränkningar av den EU-stödda libyska kustbevakningen.¹⁰⁴

FÖRETAGS ANSVAR FÖR MILJÖ OCH MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Vänsterpartiet har en omfattande motion om en aktiv handelspolitik som tar upp bland annat HREDD-lagstiftning. De vill även se ett bindande FN-regelverk i denna fråga, samt att Sverige och EU ska tillämpa sanktioner för icke-hållbara handelspartners. Handelspolitiken ska enligt partiet ta hänsyn till hållbar utveckling kopplat till bland annat småbrukares och urfolks rättigheter, klimat och miljö samt konfliktmineraler.¹⁰⁵

FINANSIERING FÖR EN GLOBAL HÅLLBAR UTVECKLING

Vänsterpartiet vill driva frågan om att förebygga ohållbara skulder för utvecklingsländer i EU och FN. De fattigaste länderna bör enligt partiet få villkorslösa skuldavskrivningar.¹⁰⁶

UPPFÖLJNING AV AGENDA 2030 OCH SVERIGES POLITIK FÖR GLOBAL UTVECKLING

Vänsterpartiet vill att regeringen ska ta fram en åtgärdsplan kopplad till Agenda 2030-propositionen vad gäller: företagande på svåra marknader, ohållbar konsumtion och produktion, krigsmaterielexport och skatteflykt.¹⁰⁷

EU, FN OCH INTERNATIONELLA ORGANISATIONER

EU:s internationella arbete ska präglas av ökad samstämmighet och principer för effektivt utvecklingssamarbete, enligt Vänsterpartiet. De vill att Sverige ska föra dialog för att fler länder ska öka kärnstödet till FN. Multilaterala organisationer som Världsbanken, IMF och WTO bör demokratiseras och reformeras för att ta mer ansvar för miljö, klimat och mänskliga rättigheter.¹⁰⁸

GRUNDPRINCIPER FÖR BISTÅNDET

BISTÅNDETS NIVÅ:

Minst 1% av BNI

De föreslår utöver det 500 miljoner i extra klimatfinansiering 2022, 750 miljoner extra 2023 och 1 miljard extra 2024.¹⁰⁹

SYFTE OCH FOKUS

- Jämställdhetsperspektiv ska prägla allt bistånd.
- Partiet vill se stärkt barnrättsperspektiv i det humanitära biståndet, i utvecklingssamarbetet generellt och inom Sida som myndighet. De vill också att Sverige ska garantera att det finns mätbara målsättningar för stöd för personer med funktionsnedsättning.
- Sverige bör aldrig, som enskilt land eller som medlem i EU, medverka till att bistånd används för att stoppa människor på flykt.¹¹⁰

KOPPLINGAR TILL INTERNATIONELLA PRINCIPER FÖR EFFEKTIVT BISTÅND

Vänsterpartiet betonar att allt bistånd ska utföras enligt de internationella principerna om biståndseffektivitet.¹¹¹ Partiet vill förbättra transparensen i offentligt tillgänglig information om biståndet. De noterar att transparensen varierar idag, och att exempelvis asylavräkningar, stipendier, och vissa myndigheters och ambassaders bistånd inte redovisas lika utförligt som det Sida eller UD hanterar i databasen Openaid.se.¹¹²

DEFINITIONEN AV BISTÅND

Partiet vill skärpa den internationella definitionen av bistånd ytterligare, så att den diskvalificerar avdrag för skuldåterbetalningar- och räntor, studentstipendier i höginkomstländer och asylavräkningar för kostnader i givarlandet, vilket överensstämmer med AidWatch-rapportens rekommendationer.¹¹³

AVRÄKNINGAR

Asylavräkningarna bör minska och redovisas bättre till riksdagen.¹¹⁴

VÄNSTERPARTIETS BISTÅNDSPRIORITERINGAR GER MER AV:

JÄMSTÄLLDHET OCH SRHR

- Fokus på SRHR och jämställdhet, där minst 10 procent av biståndet, inklusive det humanitära biståndet, satsas på SRHR och minst 50 procent av allt bistånd från Sverige, EU, FN och Världsbanken ska satsas på kvinnor.¹¹⁵
- Bistånd till trygg, jämställd och kvalitativ utbildning är prioriterat.

DEMOKRATISKA OCH TRANSPARENTA INSTITUTIONER

- Arbete för att öka transparens, rättvisa och demokrati inom internationella institutioner och processer, både i utrikespolitiken och i de verksamheter som får stöd via svenskt bistånd.
- Hållbarhetskrav i stöden till Världsbankens och de regionala utvecklingsbankernas verksamheter.¹¹⁶

GLOBAL MILJÖ- OCH KLIMATRÄTTVISA OCH RÄTTVIS OMSTÄLLNING

- Extra resurser till klimatomställning och -anpassning utöver biståndets nuvarande nivå av BNI.
- Ökat stöd till bland annat småskaligt och agroekologiskt jordbruk via civilsamhällesorganisationer, teknikutveckling, hållbar energi, att långsiktigt stärka hållbara nationella system för vatten och sanitet samt att verka för att stoppa privatisering av vattenresurser.¹¹⁷

ÖVRIGT att notera inkluderar ökat anslag till organisationers informationsarbete i Sverige om globala frågor.¹¹⁸ Partiet vill även att Sverige verkar för att minska negativa effekter av valutakurstransaktioner eller försvårande banktransaktionsregler.¹¹⁹

DEMOKRATI, MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER OCH CIVILSAMHÄLLETS UTRYMME

Vänsterpartiet lyfter flera av de konkreta förslagen om civilsamhällets demokratiska utrymme som lagts fram i den senaste Tag Plats-rapporten. Till exempel pekar de på vikten av att alla landstrategier ska inkludera en analys av civilsamhällets villkor och förslag för ökat utrymme, att bygga allianser i FN och EU för civilsamhällets utrymme, ökat stöd till hbtqi-organisationer, och verka för bättre finansiering till civilsamhället i multilaterala organisationer. Vänsterpartiet har också en tidigare motion om demokratins krympande utrymme med förslag som kvarstår.¹²⁰

EN FEMINISTISK UTRIKES- OCH BISTÅNDSPOLITIK

Partiet har skrivit en partimotion om en feministisk utrikes- och säkerhetspolitik.¹²¹ Den innehåller bland annat förslag om ett ökat genomslag för agendan om kvinnor, fred och säkerhet inklusive en ny ambassadör för denna, att Sverige bör ta fram en handlingsplan för förebyggande av väpnade konflikter, en global SRHR-strategi och ökat fokus på genusanalys och SRHR i FN:s fredsbevarande- och humanitära insatser.¹²² I likhet med flera andra partier vill de att jämställdhetsperspektiv ska genomsyra allt internationellt bistånd. Vänsterpartiet betonar att de vill se ett ”arbete för jämställdhet där kvinnor i fattiga länder sätter dagordningen”.¹²³ De vill att minst hälften av biståndsbudgeten går till kvinnor, och att minst 10 procent av biståndet, även det humanitära, bör satsas på SRHR.¹²⁴ En enskild motion om hbtqi-rättigheter från 2019 innehåller fortfarande aktuella förslag.¹²⁵ I Vänsterpartiets motion om Klimatkrisen citeras CONCORD Sveriges rapport *Feminist Policies for Climate Justice*.¹²⁶

KLIMAT- OCH MILJÖRÄTTVISA

Global klimaträttvisa och rättvis klimatomställning betonas i Vänsterpartiets politik. Vänsterpartiet har lagt fram förslag för att hantera klimatkrisen som berör både nationella och internationella politikområden.¹²⁷ Några av förslagen som anknyter till global utveckling handlar om att Sverige bör införa ett klimatmål för att minska utsläpp i andra länder orsakade av svensk konsumtion, att de svenska AP-fondernas investeringar ska vara hållbara, hållbarhetskrav i IMF:s och Världsbankens verksamheter och att krav på hållbarhet bör ställas för handelsavtal med bland annat Brasilien. När det gäller utsläppsminskningar på EU-nivå vill Vänsterpartiet gå fortare fram än hittills överenskommet och fasa ut fossila bränslen senast 2040. Vänsterpartiet vill också göra storskalig miljöförstörelse (ekocid) en del av Romstadgan för Internationella Brottsmålsdomstolen.¹²⁸

ADDITIONELL KLIMATFINANSIERING

Vänsterpartiet är det enda partiet som i sin budgetmotion föreslår additionell klimatfinansiering utöver en procent av BNI. Inom biståndet betonar Vänsterpartiet både utsläppsminskningar och klimatstöd för att utsatta samhällen ska kunna anpassa sig. De extra klimatpengarna ska enligt partiet exempelvis användas till omställning till ”ekologiskt hållbara jordbruk, teknikutveckling eller utbyggnad av förnybar energi”.¹²⁹ Det framgår inte om det handlar om stöd via fonder som Gröna Klimatfonden eller om det är stöd till lokalt ledda klimatinsatser inom det bilaterala biståndet.

VI REKOMMENDERAR

- 1 Vänsterpartiet är det enda partiet som budgeterar för additionellt klimatbistånd utöver 1 % av BNI. Bra att partiet också tydligt uttalar att klimatfinansieringen ska öka och bestå av lika delar stöd till klimatomställning för minskade utsläpp och till klimatanpassning för lokalsamhällen som redan drabbas av negativa konsekvenser av det förändrade klimatet. Exempler på insatser för klimatanpassning kan utvecklas och bli tydligare.
- 2 Bra att Vänsterpartiet tar upp flera viktiga förslag som civilsamhället har lyft om det minskade demokratiska utrymmet, bland annat att alla landstrategier bör ha en tydlig analys av civilsamhällets roller och utrymme. Viljan att demokratisera internationella institutioner som Världsbanken, IMF och WTO är också positiv för demokratisk och hållbar utveckling globalt.
- 3 Beskrivningen av utrikes- och utvecklingspolitiken i relation till specifika länder och regioner kan utvecklas. Det finns potential att öka och förtydliga hur partiets tematiska prioriteringar ska sätta prägel på internationella samarbeten oavsett region.

AGENDA 2030 OCH REFORMER FÖR EN SAMSTÄMMIG POLITIK

AGENDA 2030 är enligt Kristdemokraterna en agenda som kräver en samstämmig politik för en rättvis och hållbar global utveckling, där alla politikområden strävar åt samma håll. Agendans genomförande har försvårats eftersom coronapandemin har förvärrat fattigdomen i världen.¹³⁰

PRIORITERADE HÅLLBARHETSMÅL: lyfts inte fram specifikt, utan Kristdemokraterna vill verka för de mest utsatta människorna i hela politiken för global utveckling.

UTMANINGAR OCH PRIORITERINGAR

Kristdemokraterna är tydliga med att Sverige bör stoppa all export och följdleveranser av krigsmateriel till de krigförande parterna i Jemen.¹³¹ Den internationella handeln med konfliktmineraler bör motverkas, och även kobolt bör räknas som en sådan.¹³² Partiet vill se en klausul om krav på respekt för mänskliga rättigheter i alla Sveriges handelsavtal.¹³³

FÖRETAGS ANSVAR FÖR MILJÖ OCH MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

HREDD-lagstiftning finns inte med bland partiets förslag. I partiets röstförklaring till Europaparlamentets resolution uttrycks det att partiet stödjer ett EU-regelverk men att det måste vara välavvägt med fokus på större företag.¹³⁴ Partiets lade ner sin röst i slutvoteringen då bördan för småföretagare ansågs vara för stor.

FINANSIERING FÖR EN GLOBAL HÅLLBAR UTVECKLING

När det gäller utvecklingsländers möjligheter att finansiera genomförandet av Agenda 2030 finns det flera reformer som inte nämns i Kristdemokraternas förslag. Exempelvis motverka ohållbara skuldbördor och bekämpa skatteflykt, eller att stärka länders mobilisering av egna offentliga resurser. Däremot nämns betydelsen av att Sverige verkar aktivt för att andra EU-medlemsstater lever upp till EU:s åtaganden om biståndets nivå.¹³⁵ Liksom vikten av att Sverige ”möjliggör för fler internationella klimatinvesteringar inom ramen för PGU”,¹³⁶ dock utan att detta förklaras närmare.

UPPFÖLJNING AV AGENDA 2030 OCH SVERIGES POLITIK FÖR GLOBAL UTVECKLING

Partiet vill stärka arbetet med departementens handlingsplaner för en rättvis och hållbar global utveckling, och att riksdagen initierar en granskning av regeringens arbete med att genomföra politiken för global utveckling.¹³⁷

EU, FN OCH INTERNATIONELLA ORGANISATIONER

Kristdemokraterna efterlyser fortsatta reformer av FN-systemet för mer resultatinriktning, transparens och effektivitet.¹³⁸ Partiet vill se ett minskat stöd via FN, och mer öronmärkning och fokusering till ett fåtal FN-organ. Här vill partiet prioritera FN-organ som arbetar för barn och för människor på flykt.¹³⁹ Kristdemokraterna vill även öka stödet till internationella hälsofonder som Gavi och Globala fonden.¹⁴⁰ Partiet efterlyser en mer aktiv och samstämmig utrikespolitik från EU, med främjande av demokrati och mänskliga rättigheter som främsta prioritet.¹⁴¹ De vill koppla samman EU:s bistånd tydligare med fredsfrämjande insatser, och exempelvis stötta afrikanska länder genom både bistånd och militära insatser i kampen mot extremism och terror.¹⁴²

GRUNDPRINCIPER FÖR BISTÅNDET

BISTÅNDETS NIVÅ:

1% av BNI

SYFTE OCH FOKUS

- Större delen av biståndet ska fokuseras till världens allra fattigaste, till låginkomstländer och länder i krig och konflikt där behoven är som störst.¹⁴³
- Svensk biståndspolitik ska alltid bidra till att det civila samhället stärks. Kristdemokraterna ser civilsamhällets utrymme och möjlighet att vara aktörer för utveckling som helt centralt för att Globala målen ska uppnås.¹⁴⁴
- Bistånd i diktaturer bör alltid kanaliseras via civilsamhället eller multilaterala organisationer, aldrig korrupta regimer.¹⁴⁵

KOPPLINGAR TILL INTERNATIONELLA PRINCIPER FÖR EFFEKTIVT BISTÅND

Kristdemokraterna föreslår flera utredningar i syfte att kontinuerligt utveckla biståndets kvalitet: en om stärkt kvalitetsarbete i myndigheter och organisationer som förmedlar biståndet, en om hur biståndets effekt kan stärkas genom samverkan med privata aktörer, och en om hur Sida kan använda mer öppna processer och ”calls for proposals”.¹⁴⁶ Kristdemokraterna föreslår också en ny enhet för nydanande, evidensbaserad metodik inom biståndet.¹⁴⁷ Partiet fokuserar på kontroll och insyn i biståndet och vill se fler kvantitativa mål för hur många utsatta människor som får stöd av Sveriges bistånd.¹⁴⁸ När det gäller villkorande av bistånd hänvisar partiet till den negativa demokratiska utvecklingen i många länder. Därför bör Sverige enligt partiet sätta press på mottagarländer att ”ta ansvar för sina medborgare och leva upp till ratificerade konventioner”.¹⁴⁹ Bistånd till länder som motverkar verkställande av utvisningar behöver trappas ner och i slutändan dras in, i den mån det är förenligt med OECD-DACs direktiv.¹⁵⁰

DEFINITIONEN AV BISTÅND

Kristdemokraterna hänvisar inte till några förändringar de vill se i den internationella definitionen av bistånd, och menar att när ”biståndspolitik alltmer styrs av nationella intressen och inte utvecklingen i världen bör Sverige stå upp för en generös och effektiv biståndspolitik”.¹⁵¹

AVRÄKNINGAR

Kristdemokraterna uppger att de har kritiserat storleksordningen på regeringens avräkningar till flyktingmottagande i Sverige under de senaste åren, som de menar varken är rimliga eller strategiska.¹⁵²

KRISTDEMOKRATERNAS BISTÅNDS- PRIORITERINGAR GER MER AV:

HUMANITÄRT BISTÅND

- Humanitärt stöd, som får ”en betydande del av biståndsbudgeten”.¹⁵³ Solidaritet med de allra fattigaste och människor på flykt, samt barns och kvinnors hälsa blir de viktigaste områdena för biståndet.¹⁵⁴
- Stöd till människor på flykt, inklusive vatten, mat och utbildning, samt arbetstillfällen.¹⁵⁵ Sverige ska dessutom skapa en egen struktur för att kanalisera akut hjälp till flyktingar, som komplement till UNHCR.
- Samarbete med lokala aktörer, inklusive religiösa samfund, som ses som viktiga aktörer i det humanitära arbetet.¹⁵⁶
- Fokus på barns och kvinnors hälsa, med prioriteringar som ”SRHR i det humanitära biståndet och inom utvecklingssamarbetet för att motverka tvångs- och barn-äktenskap” samt arbete mot sexuellt våld, barnadödlighet, undermålig mödrahälsa och barnarbete. Tillgång till rent vatten och till vaccinationsprogram ses också som områden där biståndet kan göra stor skillnad.¹⁵⁷

CIVILSAMHÄLLET, INKLUSIVE RELIGIONSFRIHET

- Demokratiutveckling, med stark betoning på yttrandefrihet, stöd till demokrati-kämpar, människorättsaktivister, journalisters fri- och säkerhet samt fri och oberoende media.
- Satsningar på det civila samhället, både som genomförare av biståndet och som självständig aktör för utveckling i egen rätt, bidrar till mer demokratiska, med-mänskliga och hållbara samhällen.¹⁵⁸
- Bistånd till att stärka kooperativ och småskaligt jordbruk i låginkomstländer.¹⁵⁹
- Satsningar på religions- och övertygelsefrihet samt kompetenshöjande om och analys utifrån detta perspektiv inom biståndet.¹⁶⁰

I ÖVRIGT betonar partiet även att god förvaltning, och särskilt stöd till rättsväsendet, rättsstatens principer och respekt för mänskliga rättigheter inom mottagarländernas institutioner som centrala faktorer för fattigdomsbekämpning. Kristdemokraterna föreslår ett särskilt uppdrag till Sida och Kriminalvården att utveckla rättsväsende och en humanitär kriminalvård i samarbetsländer där det behövs.¹⁶¹ Kristdemokraterna menar även att det krävs större samstämmighet mellan bistånd och säkerhetspolitik. Som exempel anges att ”intensifiera kampen mot islamitisk terror i Sahel” samtidigt som biståndet till Mali ökas.¹⁶²

UNDER VÅREN 2022 tar partiet fram en ny rapport med prioriteringar för biståndet. Den är inte klar vid färdigställandet av kartläggningen, men huvudområdena uppges vara: 1. En modern och effektiv biståndspolitik 2. Bekämpa fattigdom och stärka barns möjligheter 3. Demokrati och mänskliga rättigheter 4. Effektivt klimatbistånd.

DEMOKRATI, MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER OCH CIVILSAMHÄLLETS UTRYMME

Kristdemokraterna lyfter flera konkreta förslag om civilsamhällets demokratiska utrymme som liknar dem i Tag Plats-rapporten. Till exempel nämner de en särskild strategi och frihetsfond för människorättsförsvarare och aktivt arbete av svenska ambassader för rättighetsförsvarare,¹⁶³ inkludering av religions- och övertygelsefrihet som en del i det demokratiska utrymmet samt ökat långsiktigt stöd till en bred krets av aktörer i civilsamhället. Partiet vill stärka respekten för religionsfrihet genom att instifta en särskild ambassadör för denna mänskliga rättighet, säkerställa att alla landstrategier inkluderar en analys av religionsfrihet, samt uppmärksamma svenska trosbaserade organisationers särskilda möjlighet att påverka andra religiösa grupper.¹⁶⁴ De lyfter fram svenska organisationers långvariga stöd till demokratikämpar och rättighetsförsvarare som värt att ytterligare prioritera och stärka.¹⁶⁵ Anslaget till svenska civilsamhällesorganisationers samarbete för att stärka partners i civilsamhället bör enligt partiet alltid öka i minst samma takt som den övriga biståndsbudgeten.¹⁶⁶ God förvaltning, stöd till oberoende revisionsmyndigheter och ett stärkt rättsväsende är frågor som Kristdemokraterna lyfter fram som särskilda frågor i det större arbetet för demokratiutveckling.¹⁶⁷

EN FEMINISTISK UTRIKES- OCH BISTÅNDSPOLITIK

Kristdemokraterna uttalar inte stöd för att Sverige ska ha en feministisk utrikes- och biståndspolitik. Inte heller lyfter de fram jämställdhet som ett eget, särskilt prioriterat område inom biståndet. Dock menar partiet att flickors och kvinnors rätt till utbildning och hälsa måste vara en av de högsta prioriteringarna inom svensk biståndspolitik, och de nämner Sveriges roll som en ansedd aktör inom arbetet för SRHR. Kristdemokraterna vill framför allt öka stödet till att motverka tvångs- och barnäktenskap samt tillgången till SRHR i humanitära kriser. Partiet nämner arbetet med resolution 1325 för att öka kvinnors deltagande och inflytande i fredsprocesser som viktigt för hållbara fredsprocesser. I övrigt lyfter Kristdemokraterna mest fram exempel på övergrepp mot kvinnor och flickor som de vill motverka, som könsrelaterat våld, sexuella övergrepp och våldtäkter som krigsföring, människohandel, könsstympning och andra skadliga sedvänjor. Partiet vill stödja arbete mot destruktiva attityder och traditioner vad gäller kvinnors hälsa och rättigheter bland annat via religiösa ledare lokalt och andra trosbaserade aktörer.¹⁶⁸

KLIMAT- OCH MILJÖRÄTTVISA

Kristdemokraterna slår fast i sin utvecklingspolitik att klimatfrågan är en av vår tids största utmaningar. De föreslår ökat fokus på katastrofförebyggande åtgärder och ökat bistånd till hållbar livsmedelsproduktion i låginkomstländer med fokus på småskaliga jordbruk. I problemanalysen nämns ökenutbredning, erosion, luftföroreningar och utarmning av biologisk mångfald genom monokulturer. Ytterligare förslag på klimat- och miljöområdet i den internationella utvecklingspolitiken presenteras dock inte. Partiet nämner inte heller klimat- och miljö rättvisa eller Sveriges och EU:s stora ansvar för utsläppen. Kristdemokraterna nämner inte additionellt klimatbistånd, och beskriver inte vilken fördelning de vill se mellan stöd till utsläppsminskning och utsatta samhällens anpassning. De specifika exempel de tar på åtgärder är huvudsakligen stöd till anpassning genom Sidas verksamhet.¹⁶⁹ De nämner inte prioriteringar vad gäller multilaterala klimatfonder, men uttrycker att de vill "möjliggöra för fler internationella klimatinvesteringar inom ramen för PGU".¹⁷⁰

VI REKOMMENDERAR

- 1** Kristdemokraterna har förhandlat hårt i tidigare budgetförhandlingar för ett ambitiöst och generöst bistånd som håller enprocentsnivån av BNI. Det är utmärkt att partiet står fast och garanterar att den linje som stöds av en majoritet både i riksdagen och av svenska folket, får genomslag i politiken. Och framför allt att solidaritet med världens allra mest utsatta och deras rättigheter fortsätter vägleda svensk politik.
- 2** Kristdemokraterna uttrycker att kvinnors och flickors hälsa och rättigheter är viktiga frågor, men politiken för jämställdhet är mindre utvecklad och mindre bred än de flesta andra partiers. Klimatfrågan är ett annat exempel där partiet lyfter fram en viktig utvecklingsfråga men inte utvecklar politiken. Det är bra att dessa frågor nämns mer än tidigare år, men mycket mer arbete krävs för att utveckla miljö- och klimatperspektiv samt jämställdhetsperspektiv som bidrar till partiets politik för de allra mest utsatta.
- 3** Kristdemokraterna är det parti som visar mest insikt om och intresse för att stödja och förstärka de roller som civilsamhällets organisationer spelar för hållbara samhällen, inklusive trosbaserade organisationer. En mindre bra aspekt är förslag om att begränsa möjligheten för Islamic Relief att verka inom svenskt bistånd baserat på icke belagda påståenden. Detta kombinerat med ett par enskilda motioner skrivna till försvar av enbart kristna minoriteter, i stället för att ta upp religions- och övertygelsefriheten som en universell mänsklig rättighet, signalerar att människorättsperspektivet kan behöva stärkas i delar av partiet.

AGENDA 2030 OCH REFORMER FÖR EN SAMSTÄMMIG POLITIK

AGENDA 2030 är inte tillräckligt tydlig när det gäller krav på demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna, enligt Liberalerna. Därför vill de att FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna ska vara grunden för svensk politik för global utveckling, inte Agenda 2030.¹⁷¹

PRIORITERADE HÅLLBARHETSMÅL: är jämställdhet, som Liberalerna vill att Sverige ska vara världsledande inom i genomförandet av Agenda 2030. Och även demokrati, som enligt Liberalerna bör vara ett övergripande mål både i den svenska utrikespolitiken och för biståndet.¹⁷²

UTMANINGAR OCH PRIORITERINGAR

Liberalerna föreslår åtgärder på EU-nivå som har att göra med globala processer som asylrätten och migration. De vill att EU-medlemstater som inte bidrar till ett gemensamt system med respekt för Genevekonventionen, EU:s gränser och fler lagliga vägar in i EU ska få minskat ekonomiskt stöd av EU. När det gäller utmaningar där EU:s politik drabbar klimat och biologisk mångfald globalt föreslår partiet EU-flygskatt samt tydligare regler i frihandelsavtal och på EU-nivå om ansvar för klimatutsläpp, miljö och biologisk mångfald samt krav på respekt för mänskliga rättigheter.¹⁷³

FÖRETAGS ANSVAR FÖR MILJÖ OCH MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Partiet nämner inget om var de står när det gäller HREDD-lagstiftning.

FINANSIERING FÖR EN GLOBAL HÅLLBAR UTVECKLING

När det gäller hur genomförandet av Agenda 2030 ska finansieras så vill Liberalerna bland annat utveckla EU:s regionala partnerskapsavtal med Afrika för en än mer tullfri och enkel export till EU. Europeisk flygskatt och utsläppsavgifter på import som skulle kunna finansiera mer klimatbistånd och investeringar i omställning, är också del av Liberalernas politik.¹⁷⁴ De tar inte upp några förslag om internationella reformer när det gäller skuldfrågor, skattefrågor, kapitalflykt och annat av betydelse för att utvecklingsländer ska kunna finansiera sitt genomförande av Agenda 2030.

UPPFÖLJNING AV AGENDA 2030 OCH SVERIGES POLITIK FÖR GLOBAL UTVECKLING

Liberalerna tar inte upp uppföljning av Agenda 2030 i någon motion, men ställer sig bakom tidigare års förslag från Centerpartiet om att verka för en starkare förankring i riksdagen.¹⁷⁵

EU, FN OCH INTERNATIONELLA ORGANISATIONER

Partiet vill att Sverige ska ställa högre krav på transparens, intern styrning och kontroll och kostnadseffektivitet i allt stöd till internationella organisationer.¹⁷⁶ Liberalerna vill ha ett fördjupat EU-samarbete på många områden, inte minst när det gäller miljö- och klimatpolitiken. De vill stärka EU:s internationella arbete för klimatomställning, för biologisk mångfald och mot avskogning. Klimatansvar ska vara ett krav i handelsavtal. Diskussioner kring demokrati och mänskliga rättigheter, inklusive SRHR samt hbtqi-rättigheter, ska föras med alla länder som tar emot bistånd, tecknar handelsavtal eller på annat sätt samarbetar med EU. Demokrati ska vara målet även med EU:s samarbete med Mercosur och Afrikanska Unionen.¹⁷⁷ EU:s bistånd bör enligt Liberalerna i hög utsträckning gå till demokrati, mänskliga rättigheter och klimatarbete.¹⁷⁸

GRUNDPRINCIPER FÖR BISTÅNDET

BISTÅNDETS NIVÅ:

Minst 1% av BNI

SYFTE OCH FOKUS

- Liberalerna vill se en solidarisk biståndspolitik med stärkt ansvarsutkrävande och höga motprestationskrav.
- Allt utvecklingssamarbete ska utgå från krav på demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna, belöna de samarbetsländer som tar steg mot ökad demokrati med mer stöd och minska stödet vid negativ utveckling. Inget stöd ska gå till statliga institutioner i diktaturer.¹⁷⁹
- Liberalerna menar att det är varje lands demokratiskt valda regering som har ett ansvar att tillgodose sina invånares ekonomiska och sociala rättigheter.¹⁸⁰

KOPPLINGAR TILL INTERNATIONELLA PRINCIPER FÖR EFFEKTIVT BISTÅND

De internationella principerna för effektivt utvecklingssamarbete nämns inte explicit. Transparens och resultatfokus nämns dock i flera sammanhang. Lokalt ägarskap och partnerskap nämns inte, men Liberalerna är tydliga med att demokratisk utveckling skapas genom att demokratiska aktörer i samarbetsländerna driver förändringen, och att Sverige stöttar deras arbete. Liberalerna föreslår en pilotverksamhet för att fördela en ökad del av svenskt bistånd genom offentlig upphandling.¹⁸¹

DEFINITIONEN AV BISTÅND

Liberalerna anser att internationella regler och överenskommelser inom OECD-DAC ska följas.

AVRÄKNINGAR

Liberalerna nämner inte avräkningar i motioner eller i andra dokument från de senaste två åren. Tidigare har de uttryckt att de vill minska avräkningarna, och att som mest 30 procent av biståndsbudgeten ska användas till flyktingmottagande.

LIBERALERNAS BISTÅNDSPRIORITERINGAR GER MER AV:

DEMOKRATISTÖD: FRIA VAL OCH DEMOKRATIRÖRELSE

- Demokrati som övergripande mål och i form av konkreta insatser, där Liberalerna vill "stödja institutioner, processer och aktörer som bidrar till att stärka mänskliga fri- och rättigheter, fria val, oberoende medier, rättsstaten, skydd för minoriteter, jämställdhet, hbtqi-rättigheter, sexuell reproduktiv hälsa och rättigheter, pressfrihet och givetvis fred." Framför allt att bevara fria val liksom granskning av ofria val ses som centralt.¹⁸²
- Stöd till oberoende organisationer och civilsamhällen som arbetar för demokratiska reformer och stöd till demokratiaktivister i länder som Ryssland och Saudiarabien.¹⁸³

JÄMSTÄLLDHET OCH MOTVINDSFRÅGOR

- "En feministisk utrikespolitik i världsklass", där Sverige särskilt kan göra skillnad i progressiva frågor där jämställdheten möter starkt motstånd från konservativa krafter, som tillgång till fria och säkra aborter samt hbtqi-personers rättigheter.

KRAV PÅ DEMOKRATI OCH MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

- Krav på att alla länder Sverige samarbetar med ska utvecklas i demokratisk riktning och respektera mänskliga fri- och rättigheter, och minskat samarbete med de som går i mindre demokratisk riktning. Där ska Sverige använda alla medel som står till buds i utrikes-, handels- och biståndspolitik.

ÖVRIGT som partiet förespråkar är ett aktivt och ambitiöst humanitärt bistånd.¹⁸⁴

DEMOKRATI, MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER OCH CIVILSAMHÄLLET'S UTRYMME

Demokrati och medborgerliga och politiska rättigheter är mycket centrala i Liberalernas utrikes- och utvecklingspolitik. Partiet menar att Sveriges ambassader i länder som är diktaturer bör agera som frizoner för demokratiaktivister,¹⁸⁵ vilket ligger i linje med den typ av politiskt stöd som förespråkas i Tag Plats-rapporten.¹⁸⁶

De vill se ökat stöd för demokratiörelser och människorättsförsvarare i civilsamhället, liksom ökat fokus på fria val och att stärka människors möjlighet att utkräva ansvar av sina regeringar. Miljöförsvarare nämns däremot inte. Liberalernas förslag betonar dock vikten av stöd till både institutioner, processer och aktörer som bidrar till demokrati och mänskliga rättigheter.¹⁸⁷ De betonar också vikten av att agera med högre krav och att dra in stöd där den demokratiska utvecklingen går åt fel håll.

EN FEMINISTISK UTRIKES- OCH BISTÅNDSPOLITIK

Liberalerna vill att Sverige bedriver en feministisk utrikespolitik med skarpare målsättningar för jämställdhet i alla delar av utrikespolitiken.¹⁸⁸ Detta inkluderar varje människas möjlighet att definiera sin könsidentitet, och att hbtqi-personers rättigheter ska vara en integrerad del i både bistånds- och utrikespolitiken. Andra viktiga delar av den feministiska biståndspolitik som Liberalerna nämner är arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck, barnäktenskap, människohandel och prostitution samt sexuellt våld i väpnade konflikter. Partiet vill att all personal som deltar i internationella insatser bör utbildas i genuskunskap samt resolutioner som berör kvinnor, fred och säkerhet. De vill att kvinnors roll i konfliktförebyggande och fredssamtal ska stärkas.

Tillgång till sexuella och reproduktiva rättigheter som preventivmedel och abort är viktigt, inte minst i humanitära insatser där partiet vill värna kvinnors rätt till självbestämmande. Enligt Liberalerna bör könsuppdelad statistik redovisas i alla humanitära insatser och så långt det är möjligt även inom biståndet i stort.¹⁸⁹

KLIMAT- OCH MILJÖRÄTTVISA

Liberalerna stödjer EU:s nuvarande mål om nettonollutsläpp till 2050, men säger att dessa mål kan behöva skärpas ytterligare framöver om det krävs för att nå ambitionerna i Parisavtalet. De vill dock ändra EU-kommissionens fokus från förnybart till fossilfritt, så att även kärnkraft ingår.¹⁹⁰ Liberalerna uttrycker att de vill stärka EU:s arbete för klimatet och den biologiska mångfalden. De föreslår bland annat klimatkrav i handelsavtal och ökat klimatbistånd, samt att ansvaret för FN-konventionen om biologisk mångfald flyttas till högsta politiska nivå. När det gäller klimatbistånd så nämner Liberalerna investeringar i miljövänlig teknik och minskade utsläpp.¹⁹¹ De nämner inte stöd till anpassning eller förluster och skador för drabbade lokalsamhällen, inte heller vikten av att stödja miljöförsvare.

Partiet efterlyser skarpare åtgärder från EU mot avskogning på grund av import av exempelvis soja, palmolja, kött, kakao eller timmer.¹⁹² Likaså vill de se avgifter på utsläpp orsakade av produktion av varor som importeras till EU, resurser som i sin tur kan bidra till EU:s klimatbistånd.¹⁹³ ”Utsläpparen betalar“ är den princip som Liberalerna vill tillämpa så konsekvent som möjligt, med förslag på bland annat en europeisk koldioxidskatt och flygskatt.¹⁹⁴

VI REKOMMENDERAR

- 1 Liberalerna tar tydligt ställning för att biståndet bör vara en procent av BNI, och förstärkte ytterligare sitt stöd för internationellt bistånd i besluten på sina senaste landsdagar.
- 2 Liberalerna fokuserar starkt på demokrati och beskriver vilka typer av institutioner, processer och aktörer de vill stödja för att främja en demokratisk utveckling och mänskliga rättigheter. De är tydliga med att det är just stöd till demokratiska krafter som gör skillnad, vilket är i linje med principer för effektivt bistånd som handlar om demokratiskt förankrat ägarskap av utvecklingsprocesser i mottagarlandet. De gör också en relativt bred och inkluderande tolkning av vad som är viktigt för demokratisk utveckling. Dock skriver de ännu mer om hur de vill agera med krav, villkor och motåtgärder i länder där demokratiutvecklingen går bakåt. Ibland kan det skönjas en förenklad bild av att demokrati kan utvecklas linjärt eller framtvingas med yttre krav. Mer politik för olika sätt att främja demokratisk utveckling både i med- och motgång kan utvecklas.
- 3 Partiet har skrivit ambitiösa motioner både om klimatpolitik och feministisk politik men där skrivningarna om internationell utveckling och bistånd är relativt sparsamma. I biståndsmotionen skriver partiet inte mycket om klimat och miljö. Liberalerna är visserligen tydliga med att de vill att Sverige särskilt ska stå upp för motvindsfrågor i den feministiska utrikespolitiken, som abort, men med tanke på att de vill se en "feministisk utrikespolitik i världsklass" så finns det flera utrikes- och utvecklingspolitiska områden där politiken kan bli mer konkret. Exempelvis så saknas skrivningar om ekonomisk egenmakt och kvinnor, flickor och hbtqi-personer på flykt. Liberalerna gör generellt en relativt snäv tolkning av biståndets roll när det gäller ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Partiet menar att ansvaret för att tillgodose dem ligger på det demokratiska valda styret i varje land, vilket inte tar hänsyn till faktorer bakom den kraftiga skillnaden i resurser, möjligheter och utmaningar mellan länder och grupper.

MILJÖPARTIET

AGENDA 2030 OCH REFORMER FÖR EN SAMSTÄMMIG POLITIK

AGENDA 2030 är enligt Miljöpartiet en plan för omställning till ett hållbart samhälle för alla människor, planeten och kommande generationer. En samstämmig Politik för Global Utveckling (PGU) är viktigt i genomförandet av Agenda 2030.¹⁹⁵

PRIORITERADE HÅLLBARHETSMÅL: är inte specificerade, vilket delvis handlar om att Agenda 2030 inte fanns ännu när partiets program antogs. I regeringsbeslut om Agenda 2030 som de var med och fattade betonas helhetssynen på hållbar utveckling och rättighetsperspektivet i agendans princip att ingen ska lämnas utanför. Partiet betonar i all sin politik de övergripande politiska prioriteringarna: klimat och miljö, jämställdhet, demokrati och mänskliga rättigheter.

UTMANINGAR OCH PRIORITERINGAR

Grundprincipen i partiets utvecklingspolitik beskrivs som rättvist resurs- och miljöutrymme, där världens fattiga måste få ta en större del av utrymmet och Sverige och andra rika länder kraftigt minskar sina ekologiska fotavtryck.¹⁹⁶ Partiet vill även öka Sveriges engagemang för fred och skärpa reglerna för kontroll av vapenexport.¹⁹⁷

FÖRETAGS ANSVAR FÖR MILJÖ OCH MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Regeringen som Miljöpartiet satt i fram till november 2021 stödde EU-kommissionens initiativ till HREDD-lagstiftning. En enskild motion förespråkar ett globalt bindande regelverk för företags ansvar för miljö och mänskliga rättigheter.¹⁹⁸ Även bindande regelverk och certifieringssystem för konfliktmineraler lyfts.¹⁹⁹ Svenska myndigheter och statliga bolag bör ta hänsyn till vatten-, energi- och livsmedelssäkerhet i sin utländska verksamhet, menar Miljöpartiet.

FINANSIERING FÖR EN GLOBAL HÅLLBAR UTVECKLING

Partiet vill att Sverige ska verka för skuldavskrivningar utformade efter behov i mottagarländer.²⁰⁰ Miljöpartiet vill skärpa hållbarhetskrav i handelsavtal och import till EU, liksom i kriterier för statliga exportkrediter och offentliga upphandlingar, och öka stödet för organisationer för rättvis handel. Partiet vill att EU:s utrikespolitik ska sluta subventionera miljöförstörande verksamheter.²⁰¹ En enskild motion utvecklar förslag om "grön, schyst internationell handel".²⁰² Partiet vill förstärka arbetet mot global skatteflykt, illegala finansiella flöden och korruption. I en motion föreslås flera reformer: stärka EU:s lagstiftning om landspecifik rapportering av skatter, stärka FN:s skattekommitté, skapa ett automatiskt multilateralt öppet utbyte av skatteinformation samt förtydliga statliga bolags ägarinstruktioner i skattefrågor.²⁰³ Partiet vill även verka för att andra givarländer lever upp till FN:s mål om biståndets nivå.²⁰⁴

UPPFÖLJNING AV AGENDA 2030 OCH SVERIGES POLITIK FÖR GLOBAL UTVECKLING

Miljöpartiet satt i regeringen som tog fram propositionen Sveriges genomförande av Agenda 2030, som inkluderar beskrivning hur samstämmighetspolitiken och Agenda 2030 bör följas upp.

EU, FN OCH INTERNATIONELLA ORGANISATIONER

Miljöpartiet vill se ett starkt internationellt samarbete med FN som central aktör för fred och mänskliga rättigheter. FN:s beslutsfattande måste reformeras i riktning mot mer demokratiska processer, transparens och utrymme för icke-statliga organisationer, menar partiet.

Mänskliga rättigheter, fred och konfliktförebyggande bör enligt partiet vara prioriteringar i EU:s bistånds- och utrikespolitik.²⁰⁵ De vill se reformer och demokratisering av arbetet i Världsbanken, Internationella Valutafonden och Världshandelsorganisationen, och tydligare regler om hållbarhet i deras lån till utvecklingsländer.²⁰⁶

GRUNDPRINCIPER FÖR BISTÅNDET

BISTÅNDETS NIVÅ:

Minst 1% av BNI

SYFTE OCH FOKUS

- Grön feministisk politik som utgångspunkt.
- Stöd till både regeringars och civilsamhällens strävan att på ett fredligt sätt stärka demokratiska samhällen, vilket beskrivs som en långsiktig och icke-linjär process.²⁰⁷

KOPPLINGAR TILL INTERNATIONELLA PRINCIPER FÖR EFFEKTIVT BISTÅND

Utvecklingssamarbetet bör utgå från mottagarländernas behov, skapa arbeten på plats och alltid vara miljömässigt hållbart.²⁰⁸ Principerna om bistånds- och utvecklings-effektivitet ska enligt Miljöpartiet vara centrala i svenskt utvecklingssamarbete, liksom oberoende utvärdering och uppföljning av Sveriges och EU:s bistånd.²⁰⁹

DEFINITIONEN AV BISTÅND

När Miljöpartiet har varit i regeringsställning så har de förespråkat att OECD-DAC:s riktlinjer följs, och verkat för att definitionen inte utvidgas. Det finns inget nyare ställningstagande efter att de lämnat regeringssamarbetet med Socialdemokraterna.

AVRÄKNINGAR

Asylavräkningar från biståndsbudgeten accepterades och tillämpades av Miljöpartiet i regering, men enligt ett tidigare kongressbeslut vill partiet avskaffa dessa.²¹⁰ En enskild motion säger att avräkningar från biståndet för asylkostnader i Sverige bör minimeras.²¹¹

MILJÖPARTIET BISTÅNDSPRIORITERINGAR GER MER AV:

KLIMAT, BIOLOGISK MÅNGFALD SAMT HÅLLBAR OCH RÄTTVIS ANVÄNDNING AV MARK OCH NATURRESURSER

- Klimatbistånd, som enligt partiet och regeringen ska fördubblas till 2025.²¹²
- Satsningar på biologisk mångfald, hållbar och rättvis användning av mark och naturresurser, och minst fördubblat bistånd till småskaligt, hållbart jordbruk och lokal matförsörjning.²¹³
- Främjande av innovation av och handel med grön teknik som växer fram i nya ekonomier och stöd till nya finansieringsmekanismer.²¹⁴

JÄMSTÄLLDHET

- En feministisk utrikes- och biståndspolitik. Partiet vill att feminismen ska gå längre och se jämställdhet som nyckeln till hållbar utveckling och fattigdomsbekämpning. Sverige ska driva en feministisk utrikespolitik som sätter fokus på kvinnors rättigheter, politiskt deltagande, ekonomisk egenmakt, inflytande i fredsarbete, frihet från våld samt rätten till reproduktiv hälsa.²¹⁵

DEMOKRATI, MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER OCH FRED

- Stöd till demokrati- och människorättsförsvarare i deras hemländer och när de tvingas på flykt.
- Stöd till rörelser för kvinnors, hbtqi-personers, barns, minoriteters och urfolks rättigheter.
- Mer och snabbare humanitärt stöd och utökat utvecklingsbistånd till länder som drabbats av väpnade konflikter.²¹⁶ Partiprogrammet lyfter "solidariskt bistånd mellan folk och mellan icke-statliga organisationer" som i många fall effektivare än stöd direkt till regeringar. Men också att starka institutioner och myndigheter är nödvändiga för utveckling.²¹⁷

ÖVRIGT är stöd till samhällen som drabbats särskilt hårt i spåren av pandemin, och stöd till det globala vaccinitiativet Covax.²¹⁸

DEMOKRATI, MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER OCH CIVILSAMHÄLLET'S UTRYMME

Miljöpartiet har satt demokrati och mänskliga rättigheter som en av tre övergripande prioriteringar för all sin politik. De pekar på medborgerliga och politiska rättigheter samt ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter som ömsesidigt förstärkande. Partiet nämner ökningen av hot och kränkningar mot demokrati och mänskliga rättigheter, och hur det förvärras av konflikter om tillgång till mat, vatten och mark. I beskrivningen av vikten av att stödja urfolks rätt till självbestämmande samt barns, kvinnors, minoriteters och hbtqi-personers rättigheter nämns särskilt att Sverige bör stödja aktörer som arbetar långsiktigt med att förändra strukturer som hindrar dessa rättigheter. "MR-försvarare, aktivister, kulturarbetare och journalister" nämns som viktiga grupper att stödja och skydda. Ett livaktigt civilsamhälle omnämns som en grundsten i demokratin, och civil olydnad som en naturlig del av densamma.²¹⁹

EN FEMINISTISK UTRIKES- OCH BISTÅNDSPOLITIK

Miljöpartiet tar upp en bredd av frågor som är viktiga i en feministisk politik: deltagande demokrati med särskilt fokus på kvinnors rättigheter och inflytande, stöd till kvinnorrättsaktivister och politiskt deltagande, ekonomisk egenmakt, inflytande i fredsarbete och frihet från våld. Att stödja de som arbetar för att förändra normer och samhällsstrukturer som håller tillbaka marginaliserade grupper ses som viktigt.

Partiet betonar hbtqi-rättigheter, vikten av lyhördhet och engagemang för att driva och få genomslagskraft för motvindsfrågor som gäller sexuell läggning och identitet och arbete mot trakasserier, diskriminering och våld mot hbtqi-personer. SRHR och kvinnors makt över sin egen kropp tas upp som livsviktiga frågor som kräver aktivt arbete.²²⁰ Kvinnliga småbrukare prioriteras särskilt i förslaget om fördubblat stöd till bönder och hållbart jordbruk i hungerkrisen.²²¹

KLIMAT- OCH MILJÖRÄTTVISA

Miljöpartiet hänvisar tydligt till klimaträttvisa och Sveriges och andra höginkomstländers klimatskuld på grund av höga utsläpp. Den enskilda motionen om miljöpartiets biståndspolitik använder språk ur internationella deklarationer om urfolks rättigheter, ESK-rättigheter, småbrukares rättigheter och lyfter också fram urfolks rätt till självbestämmande, mark och land, inklusive traditionell kunskap och biologisk mångfald.

Miljöpartiet har utvecklade resonemang om kopplingar mellan klimat, rätten till mat, hållbart lokalt jordbruk och livsmedelsförsörjning, att förebygga ohållbar markanvändning och hot mot den biologiska mångfalden. De tar både upp vikten av bistånd till utvecklingsländer för att kunna leva upp till biologisk mångfaldkonventionens krav på att skydda land- och havsområden, och att Sverige bör ställa krav på EU och multilaterala organisationer att deras bistånd inte innehåller satsningar med ohållbara konsekvenser för biologisk mångfald.²²²

Utöver de minst 1% av BNI som partiet vill satsa på internationellt bistånd, vill de att Sverige med additionell klimatfinansiering ska bidra med "kraftfulla klimatinsatser" för att betala av på sin klimatskuld till utsatta länder.²²³ En motion nämner uttryckligen både kompensation för utvecklingsländers förluster och skador, stöd till omställning av ekonomier och anpassning av samhällen till klimatförändringarnas konsekvenser.²²⁴ Miljöpartiet är också öppna för vissa former av innovativa klimatfinansieringsmekanismer, såsom en global skatt på flyg eller på internationella kapitaltransaktioner.²²⁵

VI REKOMMENDERAR

- 1** Bra med starkt och brett fokus på klimat och biologisk mångfald i den internationella politiken och ökningen av biståndet på dessa områden, samt likvärdigt fokus på anpassning till klimatförändringarna för utsatta grupper som på utsläppsminskning. Miljöpartiet har definierat additionell klimatfinansiering mindre ambitiöst under tiden i regeringsställning än i deras partiprogram, där de tydligt talar om klimatinnsatser utöver biståndets enprocentsnivå av BNI. Här finns utrymme för att förtydliga partiets definition av additionalitet.
- 2** Det är bra att Miljöpartiet tydligt lyfter fram försvarare av miljö och mänskliga rättigheter inklusive kvinnorrättsförsvarare. Men för att vara ett parti som både har demokrati och mänskliga rättigheter som ett av sina tematiska fokusområden i hela partiets politik, och som i regering har haft ansvar för demokratisatsningen i utvecklings- och utrikespolitiken saknas beskrivningar av vad partiet vill inom området demokrati internationellt. Det har möjligen att göra med att partiprogrammet inte uppdaterats på detta område, eller att detta område enbart utvecklats i regeringsdokument. Men behovet av att utveckla partidokumentet på detta område är tydligt.
- 3** Eftersom Miljöpartiet under större delen av de senaste två mandatperioderna innehade ministerposten för internationellt utvecklingssamarbete så har partiet mindre politik formulerad utanför regeringens skrivelser om uppföljning, styrning och effektivitet i biståndet. Där finns utrymme att utveckla politiken, och beskriva tydligare hur Miljöpartiet menar att effektiv styrning och uppföljning i enlighet med principer för effektivt utvecklingssamarbete bör se ut inom det svenska biståndet och de internationella biståndssystemen.

BEGREPP OCH FÖRKORTNINGAR

Agenda 2030 - ett ramverk för att avskaffa hunger och fattigdom och skapa en hållbar utveckling. Agendans 17 Globala mål för hållbar utveckling gör strävan mot en hållbar värld mer konkret och ger en unik möjlighet för olika aktörer att arbeta tillsammans. Ett viktigt löfte i Agenda 2030 är att ingen ska lämnas utanför i arbetet för en hållbar värld. Det betyder att de mest utsatta ska prioriteras främst.

Avräkningar - innebär att pengar tas från biståndsbudgeten för att täcka kostnader inom andra budgetposter.

BNI - Bruttonationalinkomst

ESK-rättigheter - Ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter

HBTQI - är ett paraplybegrepp för homosexuella, bisexuella, transpersoner, personer med queera uttryck och identiteter och intersexpersoner. I kartläggningen använder vi begreppet hbtqi, oavsett om partierna använder sig av de närliggande begreppen hbtq eller hbtq+.

HREDD - står för Human Rights and Environmental Due Diligence och syftar till företags ansvar för mänskliga rättigheter och miljö. Det pågår en process på EU-nivå att ta fram en sådan lag, den går under benämningen Corporate Sustainability Due Diligence.

ILO - Internationella arbetsorganisationen (ILO) är FN:s fackorgan för arbetslivsfrågor och har som grundläggande mål att bekämpa fattigdom och främja social rättvisa.

Målkonflikter - intressekonflikter som uppstår när politiska beslut fattas som går emot de egna ambitionerna om en hållbar global utveckling.

OECD-DAC - OECD:s biståndskommitté DAC är ett internationellt forum för att säkerställa biståndets kvalitet och besluta om gemensamma regler för vad som räknas som internationellt bistånd.

PGU - Sveriges politik för global utveckling innebär att de politiska beslut som fattas i Sverige ska bidra till en rättvis och hållbar global utveckling. Det handlar om att alla politikområden ska sträva åt samma håll för att nå det målet. Politiken för Global Utveckling slår fast två att två perspektiv ska styra politiken: att arbetet ska utgå från de mänskliga rättigheterna och från behoven och prioriteringarna hos de som lever i fattigdom och utsatthet.

Samstämmig politik - innebär att alla politikområden, inte bara biståndspolitik, ska bidra till målet om en rättvis och hållbar global utveckling.

SRHR - Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter

Resolution 1325 - FN:s säkerhetsråds resolution om kvinnor, fred och säkerhet som antogs år 2000. Den kan sägas vara byggd kring fyra ledord; delaktighet, säkerhet, förebyggande samt återbyggnad.

FOTNOTER

- 1 Spotlight HLPF, 2021. AidWatch, 2021. Tag Plats, 2021. Barometer, 2020. Feminist Policies for Climate Justice, 2020. Glappet – hur fixar vi finansiering för en hållbar utveckling?, 2020.
- 2 <https://concord.se/rapporter/glappet>
- 3 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Utrikesutskottets Betänkande 2021/22:UU2 - Riksdagen](#) sid 13
- 4 [Ökad trygghet och fler som arbetar - Moderaternas budgetmotion för 2022 Motion 2021/22:4040 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson \(båda M\) - Riksdagen](#) sid 124
- 5 [Nu är det dags för Sverige – Sverigedemokraternas förslag till statsbudget 2022 Motion 2021/22:3938 av Jimmie Åkesson m.fl. \(SD\) - Riksdagen](#) sid 91 och [Ökad trygghet och fler som arbetar - Moderaternas budgetmotion för 2022 Motion 2021/22:4040 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson \(båda M\) - Riksdagen](#) sid 99
- 6 [Nu är det dags för Sverige – Sverigedemokraternas förslag till statsbudget 2022 Motion 2021/22:3938 av Jimmie Åkesson m.fl. \(SD\) - Riksdagen](#), sid 91 och [Ökad trygghet och fler som arbetar - Moderaternas budgetmotion för 2022 Motion 2021/22:4040 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson \(båda M\) - Riksdagen](#) sid 105
- 7 [Soc Internationellt Program 2021.pdf \(socialdemokraterna.se\)](#) sid 27
- 8 [Soc Internationellt Program 2021.pdf \(socialdemokraterna.se\)](#) sid 27
- 9 [Riktlinjer 10.16_Vi bygger en gemensam säkerhet tillsammans – En säker och demokratisk värld version 3.pdf \(socialdemokraterna.se\)](#)
- 10 [Soc Internationellt Program 2021.pdf \(socialdemokraterna.se\)](#) sid 26
- 11 [Företagens ansvar gällande mänskliga rättigheter Motion 2021/22:3747 av Serkan Köse och Mattias Vepsä \(båda S\) - Riksdagen](#)
- 12 [Soc Internationellt Program 2021.pdf \(socialdemokraterna.se\)](#) sid 21
- 13 [Soc Internationellt Program 2021.pdf \(socialdemokraterna.se\)](#) sid 24
- 14 [Soc Internationellt Program 2021.pdf \(socialdemokraterna.se\)](#) sid 21
- 15 [Soc Internationellt Program 2021.pdf \(socialdemokraterna.se\)](#) sid 7
- 16 [Soc Internationellt Program 2021.pdf \(socialdemokraterna.se\)](#) sid 24
- 17 [Riktlinjer 10.16_Vi bygger en gemensam säkerhet tillsammans – En säker och demokratisk värld version 3.pdf \(socialdemokraterna.se\)](#) sid 4
- 18 [Soc Internationellt Program 2021.pdf \(socialdemokraterna.se\)](#) sid 24
- 19 [Riktlinjer 10.16_Vi bygger en gemensam säkerhet tillsammans – En säker och demokratisk värld version 3.pdf \(socialdemokraterna.se\)](#) sid 4
- 20 [Soc Internationellt Program 2021.pdf \(socialdemokraterna.se\)](#) sid 23
- 21 [Soc Internationellt Program 2021.pdf \(socialdemokraterna.se\)](#) sid 24-26
- 22 [Soc Internationellt Program 2021.pdf \(socialdemokraterna.se\)](#) sid 24-26
- 23 [Soc Internationellt Program 2021.pdf \(socialdemokraterna.se\)](#) sid 24
- 24 [Soc Internationellt Program 2021.pdf \(socialdemokraterna.se\)](#) sid 25-26
- 25 [Prioritering av jordbruk och kooperation i kampen mot hunger Motion 2021/22:3728 av Azadeh Rojhan Gustafsson m.fl. \(S\) - Riksdagen](#)
- 26 [Riktlinjer 10.16_Vi bygger en gemensam säkerhet tillsammans – En säker och demokratisk värld version 3.pdf \(socialdemokraterna.se\)](#)
- 27 [Internationell solidaritet - en stark röst för hbtq-plus-personers rättigheter Motion 2021/22:3087 av Elin Lundgren m.fl. \(S\) - Riksdagen](#)
- 28 [Soc Internationellt Program 2021.pdf \(socialdemokraterna.se\)](#) sid 8-9 + 23-27
- 29 [Soc Internationellt Program 2021.pdf \(socialdemokraterna.se\)](#) sid 10-12
- 30 [Soc Internationellt Program 2021.pdf \(socialdemokraterna.se\)](#) sid 12
- 31 [Sverige bör ta initiativ till ekocidlagstiftning Motion 2021/22:3741 av Magnus Manhammar och Mattias Vepsä \(båda S\) - Riksdagen](#) och [Inkludering av ekocid i Romstadgan Motion 2021/22:1775 av Anna Vikström och Mathias Tegnér \(båda S\) - Riksdagen](#)
- 32 [En utrikespolitik för klimatet Motion 2021/22:1019 av Marlene Burwick \(S\) - Riksdagen](#)
- 33 [Soc Internationellt Program 2021.pdf \(socialdemokraterna.se\)](#) sid 15
- 34 [Bistånd och utveckling Motion 2021/22:3773 av Hans Wallmark m.fl. \(M\) - Riksdagen](#) sid 1
- 35 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:4157 av Hans Wallmark m.fl. \(M\) - Riksdagen](#) sid 7
- 36 [Bistånd och utveckling Motion 2021/22:3773 av Hans Wallmark m.fl. \(M\) - Riksdagen](#) sid 5
- 37 [Bistånd och utveckling Motion 2021/22:3773 av Hans Wallmark m.fl. \(M\) - Riksdagen](#) sid 6
- 38 [Bistånd och utveckling Motion 2021/22:3773 av Hans Wallmark m.fl. \(M\) - Riksdagen](#) sid 7
- 39 [Bistånd och utveckling Motion 2021/22:3773 av Hans Wallmark m.fl. \(M\) - Riksdagen](#) sid 7
- 40 [Bistånd och utveckling Motion 2021/22:3773 av Hans Wallmark m.fl. \(M\) - Riksdagen](#) sid 8
- 41 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:4157 av Hans Wallmark m.fl. \(M\) - Riksdagen](#) sid 3
- 42 [Bistånd och utveckling Motion 2021/22:3773 av Hans Wallmark m.fl. \(M\) - Riksdagen](#) sid 2

- 43 [Bistånd och utveckling Motion 2021/22:3773 av Hans Wallmark m.fl. \(M\) - Riksdagen](#) sid 3-4
- 44 [Bistånd och utveckling Motion 2021/22:3773 av Hans Wallmark m.fl. \(M\) - Riksdagen](#) sid 3-4
- 45 [Ett väl fungerande återvändande Motion 2021/22:3842 av Maria Malmer Stenergard m.fl. \(M\) - Riksdagen](#) sid 3
- 46 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:4157 av Hans Wallmark m.fl. \(M\) - Riksdagen](#) sid 5
- 47 [Bistånd och utveckling Motion 2021/22:3773 av Hans Wallmark m.fl. \(M\) - Riksdagen](#) sid 6
- 48 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:4157 av Hans Wallmark m.fl. \(M\) - Riksdagen](#) sid 8
- 49 [Bistånd och utveckling Motion 2021/22:3773 av Hans Wallmark m.fl. \(M\) - Riksdagen](#) sid 8
- 50 [Bistånd och utveckling Motion 2021/22:3773 av Hans Wallmark m.fl. \(M\) - Riksdagen](#) sid 8
- 51 [Bistånd och utveckling Motion 2021/22:3773 av Hans Wallmark m.fl. \(M\) - Riksdagen](#) sid 8-9
- 52 [En utrikespolitik utifrån svenska intressen Motion 2021/22:3776 av Hans Wallmark m.fl. \(M\) - Riksdagen](#) sid 12
- 53 [Bistånd och utveckling Motion 2021/22:3773 av Hans Wallmark m.fl. \(M\) - Riksdagen](#) sid 8
- 54 [Bistånd och utveckling Motion 2021/22:3773 av Hans Wallmark m.fl. \(M\) - Riksdagen](#) sid 7
- 55 [Bistånd och utveckling Motion 2021/22:3773 av Hans Wallmark m.fl. \(M\) - Riksdagen](#) sid 4
- 56 [Bistånd och utveckling Motion 2021/22:3773 av Hans Wallmark m.fl. \(M\) - Riksdagen](#) sid 3
- 57 [Bistånd och utveckling Motion 2021/22:3773 av Hans Wallmark m.fl. \(M\) - Riksdagen](#) sid 9
- 58 [Bistånd och utveckling Motion 2021/22:3773 av Hans Wallmark m.fl. \(M\) - Riksdagen](#) sid 9
- 59 [Barnäktenskap Motion 2021/22:2888 av Ulrika Karlsson \(M\) - Riksdagen, Könstymning Motion 2021/22:2889 av Ulrika Karlsson \(M\) - Riksdagen, Vikten av att skydda, värna och stärka mänskliga rättigheter, SRHR och ökad jämställdhet Motion 2021/22:2962 av Ulrika Karlsson \(M\) - Riksdagen, Mödradödlighet Motion 2021/22:2966 av Ulrika Karlsson \(M\) - Riksdagen, Lagliga och säkra aborter Motion 2021/22:2967 av Ulrika Karlsson \(M\) - Riksdagen](#)
- 60 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:4157 av Hans Wallmark m.fl. \(M\) - Riksdagen](#) sid 10
- 61 [Sverigedemokraternas biståndspolitik Motion 2021/22:2586 av Mats Nordberg m.fl. \(SD\) - Riksdagen](#) sid 2
- 62 [Sverigedemokraternas biståndspolitik Motion 2021/22:2586 av Mats Nordberg m.fl. \(SD\) - Riksdagen](#) sid 3
- 63 [Sverigedemokraternas biståndspolitik Motion 2021/22:2586 av Mats Nordberg m.fl. \(SD\) - Riksdagen](#) sid 17
- 64 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:3901 av Björn Söder m.fl. \(SD\) - Riksdagen](#) sid 3
- 65 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:3901 av Björn Söder m.fl. \(SD\) - Riksdagen](#) sid 4
- 66 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:3901 av Björn Söder m.fl. \(SD\) - Riksdagen](#) sid 2
- 67 [Sverigedemokraternas biståndspolitik Motion 2021/22:2586 av Mats Nordberg m.fl. \(SD\) - Riksdagen](#) sid 15
- 68 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:3901 av Björn Söder m.fl. \(SD\) - Riksdagen](#) sid 2
- 69 [Sverigedemokraternas biståndspolitik Motion 2021/22:2586 av Mats Nordberg m.fl. \(SD\) - Riksdagen](#) sid 27
- 70 [Sverigedemokraternas biståndspolitik Motion 2021/22:2586 av Mats Nordberg m.fl. \(SD\) - Riksdagen](#) sid 4
- 71 [Sverigedemokraternas biståndspolitik Motion 2021/22:2586 av Mats Nordberg m.fl. \(SD\) - Riksdagen](#) sid 5
- 72 [Sverigedemokraternas biståndspolitik Motion 2021/22:2586 av Mats Nordberg m.fl. \(SD\) - Riksdagen](#) sid 28
- 73 [Sverigedemokraternas biståndspolitik Motion 2021/22:2586 av Mats Nordberg m.fl. \(SD\) - Riksdagen](#) sid 11
- 74 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:3901 av Björn Söder m.fl. \(SD\) - Riksdagen](#) sid 1
- 75 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:3901 av Björn Söder m.fl. \(SD\) - Riksdagen](#) sid 2
- 76 [Mänskliga rättigheter i utrikespolitiken Motion 2021/22:2581 av Markus Wiechel m.fl. \(SD\) - Riksdagen](#) sid 4
- 77 [Sverigedemokraternas biståndspolitik Motion 2021/22:2586 av Mats Nordberg m.fl. \(SD\) - Riksdagen](#) sid 17
- 78 <https://www.sida.se/sida-i-varlden/miljo-och-klimat/>
- 79 [En liberal och internationell utvecklingspolitik bortom 2030 Motion 2021/22:3247 av Kerstin Lundgren m.fl. \(C\) - Riksdagen](#) sid 5
- 80 [En liberal och internationell utvecklingspolitik bortom 2030 Motion 2021/22:3247 av Kerstin Lundgren m.fl. \(C\) - Riksdagen](#) sid 8
- 81 [En starkare liberal demokrati Motion 2021/22:3509 av Annie Lööf m.fl. \(C\) - Riksdagen](#) sid 3
- 82 [Internationellt samarbete i en ny tid Motion 2021/22:3246 av Kerstin Lundgren m.fl. \(C\) - Riksdagen](#) sid 28
- 83 [Jämställdhet för en hållbar utveckling Motion 2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. \(C\) - Riksdagen](#) sid 13
- 84 [En liberal och internationell utvecklingspolitik bortom 2030 Motion 2021/22:3247 av Kerstin Lundgren m.fl. \(C\) - Riksdagen](#) sid 23
- 85 [Politiken för global utveckling \(PGU\) Utrikesutskottets betänkande 2017/18:UU21](#) sid 18
- 86 [En liberal och internationell utvecklingspolitik bortom 2030 Motion 2021/22:3247 av Kerstin Lundgren m.fl. \(C\) - Riksdagen](#) sid 27
- 87 [En liberal och internationell utvecklingspolitik bortom 2030 Motion 2021/22:3247 av Kerstin Lundgren m.fl. \(C\) - Riksdagen](#) sid 9-10
- 88 [En liberal och internationell utvecklingspolitik bortom 2030 Motion 2021/22:3247 av Kerstin Lundgren m.fl. \(C\) - Riksdagen](#) sid 6
- 89 [En liberal och internationell utvecklingspolitik bortom 2030 Motion 2021/22:3247 av Kerstin Lundgren m.fl. \(C\) - Riksdagen](#) sid 6
- 90 [En liberal och internationell utvecklingspolitik bortom 2030 Motion 2021/22:3247 av Kerstin Lundgren m.fl. \(C\) - Riksdagen](#) sid 22

- 91 [En liberal och internationell utvecklingspolitik bortom 2030 Motion 2021/22:3247 av Kerstin Lundgren m.fl. \(C\) - Riksdagen](#) sid 11
- 92 [En liberal och internationell utvecklingspolitik bortom 2030 Motion 2021/22:3247 av Kerstin Lundgren m.fl. \(C\) - Riksdagen](#) sid 13-15
- 93 [Internationellt samarbete i en ny tid Motion 2021/22:3246 av Kerstin Lundgren m.fl. \(C\) - Riksdagen](#) sid 6
- 94 [Jämställdhet för en hållbar utveckling Motion 2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. \(C\) - Riksdagen](#) sid 12
- 95 [En liberal och internationell utvecklingspolitik bortom 2030 Motion 2021/22:3247 av Kerstin Lundgren m.fl. \(C\) - Riksdagen](#) sid 5
- 96 [Jämställdhet för en hållbar utveckling Motion 2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. \(C\) - Riksdagen](#) sid 12
- 97 [Jämställdhet för en hållbar utveckling Motion 2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. \(C\) - Riksdagen](#) sid 13
- 98 [En liberal och internationell utvecklingspolitik bortom 2030 Motion 2021/22:3247 av Kerstin Lundgren m.fl. \(C\) - Riksdagen](#) sid 2
- 99 [Internationellt samarbete i en ny tid Motion 2021/22:3246 av Kerstin Lundgren m.fl. \(C\) - Riksdagen](#) sid 6
- 100 [En liberal och internationell utvecklingspolitik bortom 2030 Motion 2021/22:3247 av Kerstin Lundgren m.fl. \(C\) - Riksdagen](#) sid 7
- 101 [En svensk utvecklingspolitik för rättvisa, jämställdhet och hållbar utveckling Motion 2021/22:921 av Nooshi Dadgostar m.fl. \(V\) - Riksdagen](#) sid 34
- 102 [Klimatkrisen Motion 2021/22:3277 av Nooshi Dadgostar m.fl. \(V\) - Riksdagen](#)
- 103 [Biologisk mångfald Motion 2021/22:3279 av Nooshi Dadgostar m.fl. \(V\) - Riksdagen](#)
- 104 [EU:s migrationspolitik Motion 2021/22:448 av Christina Höj Larsen m.fl. \(V\) - Riksdagen](#)
- 105 [En aktiv handelspolitik Motion 2021/22:443 av Lorena Delgado Varas m.fl. \(V\) - Riksdagen](#) sid 6
- 106 [En svensk utvecklingspolitik för rättvisa, jämställdhet och hållbar utveckling Motion 2021/22:921 av Nooshi Dadgostar m.fl. \(V\) - Riksdagen](#) sid 4 samt 35-37
- 107 [En svensk utvecklingspolitik för rättvisa, jämställdhet och hållbar utveckling Motion 2021/22:921 av Nooshi Dadgostar m.fl. \(V\) - Riksdagen](#) sid 21
- 108 [En svensk utvecklingspolitik för rättvisa, jämställdhet och hållbar utveckling Motion 2021/22:921 av Nooshi Dadgostar m.fl. \(V\) - Riksdagen](#) sid 37
- 109 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:3188 av Nooshi Dadgostar m.fl. \(V\) - Riksdagen](#)
- 110 [En svensk utvecklingspolitik för rättvisa, jämställdhet och hållbar utveckling Motion 2021/22:921 av Nooshi Dadgostar m.fl. \(V\) - Riksdagen](#) sid 3-4
- 111 [En svensk utvecklingspolitik för rättvisa, jämställdhet och hållbar utveckling Motion 2021/22:921 av Nooshi Dadgostar m.fl. \(V\) - Riksdagen](#) sid 40-41
- 112 [En svensk utvecklingspolitik för rättvisa, jämställdhet och hållbar utveckling Motion 2021/22:921 av Nooshi Dadgostar m.fl. \(V\) - Riksdagen](#) sid 53
- 113 [En svensk utvecklingspolitik för rättvisa, jämställdhet och hållbar utveckling Motion 2021/22:921 av Nooshi Dadgostar m.fl. \(V\) - Riksdagen](#) sid 28
- 114 [En svensk utvecklingspolitik för rättvisa, jämställdhet och hållbar utveckling Motion 2021/22:921 av Nooshi Dadgostar m.fl. \(V\) - Riksdagen](#) sid 51
- 115 [En svensk utvecklingspolitik för rättvisa, jämställdhet och hållbar utveckling Motion 2021/22:921 av Nooshi Dadgostar m.fl. \(V\) - Riksdagen](#) sid 42
- 116 [En svensk utvecklingspolitik för rättvisa, jämställdhet och hållbar utveckling Motion 2021/22:921 av Nooshi Dadgostar m.fl. \(V\) - Riksdagen](#) sid 37
- 117 [En svensk utvecklingspolitik för rättvisa, jämställdhet och hållbar utveckling Motion 2021/22:921 av Nooshi Dadgostar m.fl. \(V\) - Riksdagen](#) sid 47
- 118 [En svensk utvecklingspolitik för rättvisa, jämställdhet och hållbar utveckling Motion 2021/22:921 av Nooshi Dadgostar m.fl. \(V\) - Riksdagen](#) sid 18
- 119 [En svensk utvecklingspolitik för rättvisa, jämställdhet och hållbar utveckling Motion 2021/22:921 av Nooshi Dadgostar m.fl. \(V\) - Riksdagen](#) sid 51
- 120 [Demokratins krympande utrymme Motion 2018/19:723 av Håkan Svenneling m.fl. \(V\) - Riksdagen](#)
- 121 [En feministisk utrikes- och säkerhetspolitik Motion 2021/22:449 av Hanna Gunnarsson m.fl. \(V\) - Riksdagen](#)
- 122 [En feministisk utrikes- och säkerhetspolitik Motion 2021/22:449 av Hanna Gunnarsson m.fl. \(V\) - Riksdagen](#) sid 8-11
- 123 [En svensk utvecklingspolitik för rättvisa, jämställdhet och hållbar utveckling Motion 2021/22:921 av Nooshi Dadgostar m.fl. \(V\) - Riksdagen](#) sid 13
- 124 [En svensk utvecklingspolitik för rättvisa, jämställdhet och hållbar utveckling Motion 2021/22:921 av Nooshi Dadgostar m.fl. \(V\) - Riksdagen](#) sid 42-43
- 125 [Hbtq-frågor i världen Motion 2019/20:3356 av Yasmine Posio m.fl. \(V\) - Riksdagen](#)
- 126 [Klimatkrisen Motion 2021/22:3277 av Nooshi Dadgostar m.fl. \(V\) - Riksdagen](#) sid 11
- 127 [Klimatkrisen Motion 2021/22:3277 av Nooshi Dadgostar m.fl. \(V\) - Riksdagen](#)
- 128 [Biologisk mångfald Motion 2021/22:3279 av Nooshi Dadgostar m.fl. \(V\) - Riksdagen](#) sid 11
- 129 [En svensk utvecklingspolitik för rättvisa, jämställdhet och hållbar utveckling Motion 2021/22:921 av Nooshi Dadgostar m.fl. \(V\) - Riksdagen](#) sid 46
- 130 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:3882 av Gudrun Brunegård m.fl. \(KD\) - Riksdagen](#) sid 10-11
- 131 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:3882 av Gudrun Brunegård m.fl. \(KD\) - Riksdagen](#) sid 11
- 132 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:3882 av Gudrun Brunegård m.fl. \(KD\) - Riksdagen](#) sid 12
- 133 [Utgiftsområde 5 Internationell samverkan Motion 2021/22:3883 av Lars Adaktusson m.fl. \(KD\) - Riksdagen](#) sid 3
- 134 Röstförklaring Europaparlamentets resolution A9-0018/2021: Företagens tillbörliga aktsamhet och ansvarsskyldighet

- 135 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:3882 av Gudrun Brunegård m.fl. \(KD\) - Riksdagen](#) sid 6
- 136 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:3882 av Gudrun Brunegård m.fl. \(KD\) - Riksdagen](#) sid 11
- 137 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:3882 av Gudrun Brunegård m.fl. \(KD\) - Riksdagen](#) sid 2
- 138 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:3882 av Gudrun Brunegård m.fl. \(KD\) - Riksdagen](#) sid 19
- 139 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:3882 av Gudrun Brunegård m.fl. \(KD\) - Riksdagen](#) sid 12
- 140 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:3882 av Gudrun Brunegård m.fl. \(KD\) - Riksdagen](#) sid 19
- 141 [Utgiftsområde 5 Internationell samverkan Motion 2021/22:3883 av Lars Adaktusson m.fl. \(KD\) - Riksdagen](#) sid 2
- 142 [Utgiftsområde 5 Internationell samverkan Motion 2021/22:3883 av Lars Adaktusson m.fl. \(KD\) - Riksdagen](#) sid 3
- 143 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:3882 av Gudrun Brunegård m.fl. \(KD\) - Riksdagen](#) sid 9
- 144 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:3882 av Gudrun Brunegård m.fl. \(KD\) - Riksdagen](#) sid 16
- 145 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:3882 av Gudrun Brunegård m.fl. \(KD\) - Riksdagen](#) sid 22
- 146 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:3882 av Gudrun Brunegård m.fl. \(KD\) - Riksdagen](#) sid 7
- 147 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:3882 av Gudrun Brunegård m.fl. \(KD\) - Riksdagen](#) sid 22
- 148 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:3882 av Gudrun Brunegård m.fl. \(KD\) - Riksdagen](#) sid 7
- 149 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:3882 av Gudrun Brunegård m.fl. \(KD\) - Riksdagen](#) sid 22
- 150 Intervju 220330
- 151 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:3882 av Gudrun Brunegård m.fl. \(KD\) - Riksdagen](#) sid 6
- 152 Intervju 220330
- 153 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:3882 av Gudrun Brunegård m.fl. \(KD\) - Riksdagen](#) sid 12
- 154 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:3882 av Gudrun Brunegård m.fl. \(KD\) - Riksdagen](#) sid 8-9 samt 20
- 155 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:3882 av Gudrun Brunegård m.fl. \(KD\) - Riksdagen](#) sid 8-9
- 156 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:3882 av Gudrun Brunegård m.fl. \(KD\) - Riksdagen](#) sid 3-4
- 157 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:3882 av Gudrun Brunegård m.fl. \(KD\) - Riksdagen](#) sid 18-19
- 158 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:3882 av Gudrun Brunegård m.fl. \(KD\) - Riksdagen](#) sid 16-17
- 159 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:3882 av Gudrun Brunegård m.fl. \(KD\) - Riksdagen](#) sid 24
- 160 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:3882 av Gudrun Brunegård m.fl. \(KD\) - Riksdagen](#) sid 15
- 161 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:3882 av Gudrun Brunegård m.fl. \(KD\) - Riksdagen](#) sid 21
- 162 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:3882 av Gudrun Brunegård m.fl. \(KD\) - Riksdagen](#) sid 7
- 163 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:3882 av Gudrun Brunegård m.fl. \(KD\) - Riksdagen](#) sid 9
- 164 [Utgiftsområde 5 Internationell samverkan Motion 2021/22:3883 av Lars Adaktusson m.fl. \(KD\) - Riksdagen](#) sid 5
- 165 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:3882 av Gudrun Brunegård m.fl. \(KD\) - Riksdagen](#) sid 14
- 166 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:3882 av Gudrun Brunegård m.fl. \(KD\) - Riksdagen](#) sid 17
- 167 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:3882 av Gudrun Brunegård m.fl. \(KD\) - Riksdagen](#) sid 20-21
- 168 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:3882 av Gudrun Brunegård m.fl. \(KD\) - Riksdagen](#) sid 18
- 169 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:3882 av Gudrun Brunegård m.fl. \(KD\) - Riksdagen](#) sid 24-25
- 170 [Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd Motion 2021/22:3882 av Gudrun Brunegård m.fl. \(KD\) - Riksdagen](#) sid 11
- 171 [En liberal biståndspolitik Motion 2021/22:3995 av Joar Forssell m.fl. \(L\) - Riksdagen](#) sid 1
- 172 [Liberal utrikespolitik Motion 2021/22:3999 av Joar Forssell m.fl. \(L\) - Riksdagen](#) sid 1
- 173 [Liberal politik för ett grönt och fritt EU Motion 2021/22:3996 av Joar Forssell m.fl. \(L\) - Riksdagen](#)
- 174 [Liberal politik för ett grönt och fritt EU Motion 2021/22:3996 av Joar Forssell m.fl. \(L\) - Riksdagen](#) sid 8
- 175 [Politiken för global utveckling \(PGU\) Utrikesutskottets betänkande 2017/18:UU21](#) sid 18
- 176 [En liberal biståndspolitik Motion 2021/22:3995 av Joar Forssell m.fl. \(L\) - Riksdagen](#) sid 2
- 177 [Liberal utrikespolitik Motion 2021/22:3999 av Joar Forssell m.fl. \(L\) - Riksdagen](#) sid 3-4
- 178 [Liberal politik för ett grönt och fritt EU Motion 2021/22:3996 av Joar Forssell m.fl. \(L\) - Riksdagen](#) sid 16
- 179 [En liberal biståndspolitik Motion 2021/22:3995 av Joar Forssell m.fl. \(L\) - Riksdagen](#) sid 2-3
- 180 [En liberal biståndspolitik Motion 2021/22:3995 av Joar Forssell m.fl. \(L\) - Riksdagen](#) sid 3
- 181 [En liberal biståndspolitik Motion 2021/22:3995 av Joar Forssell m.fl. \(L\) - Riksdagen](#) sid 6-7
- 182 [En liberal biståndspolitik Motion 2021/22:3995 av Joar Forssell m.fl. \(L\) - Riksdagen](#) sid 3
- 183 [En liberal biståndspolitik Motion 2021/22:3995 av Joar Forssell m.fl. \(L\) - Riksdagen](#) sid 2-3
- 184 [En liberal biståndspolitik Motion 2021/22:3995 av Joar Forssell m.fl. \(L\) - Riksdagen](#) sid 3
- 185 [Liberal utrikespolitik Motion 2021/22:3999 av Joar Forssell m.fl. \(L\) - Riksdagen](#) sid 1
- 186 [Tag Plats! – CONCORD Sverige, 2021](#)
- 187 [En liberal biståndspolitik Motion 2021/22:3995 av Joar Forssell m.fl. \(L\) - Riksdagen](#) sid 3

- 188 [Liberal utrikespolitik Motion 2021/22:3999 av Joar Forssell m.fl. \(L\) - Riksdagen](#) sid 2
- 189 [En liberal biståndspolitik Motion 2021/22:3995 av Joar Forssell m.fl. \(L\) - Riksdagen](#) sid 4-6
- 190 [Liberal politik för ett grönt och fritt EU Motion 2021/22:3996 av Joar Forssell m.fl. \(L\) - Riksdagen](#) sid 6
- 191 [Liberal politik för ett grönt och fritt EU Motion 2021/22:3996 av Joar Forssell m.fl. \(L\) - Riksdagen](#) sid 7
- 192 [Liberal politik för ett grönt och fritt EU Motion 2021/22:3996 av Joar Forssell m.fl. \(L\) - Riksdagen](#) sid 7
- 193 [Liberal politik för ett grönt och fritt EU Motion 2021/22:3996 av Joar Forssell m.fl. \(L\) - Riksdagen](#) sid 13
- 194 [Liberal politik för ett grönt och fritt EU Motion 2021/22:3996 av Joar Forssell m.fl. \(L\) - Riksdagen](#) sid 1
- 195 [Sveriges genomförande av Agenda 2030 - Regeringen.se](#) samt [Grön ideologi – solidaritet i handling / Miljöpartiet \(mp.se\)](#)
- 196 <https://www.mp.se/om/partiprogram/varlden>
- 197 <https://www.mp.se/om/partiprogram/varlden>
- 198 [Bistånd för klimat och rättvisa Motion 2021/22:4211 av Camilla Hansén m.fl. \(MP\) - Riksdagen](#) sid 4
- 199 [Bistånd för klimat och rättvisa Motion 2021/22:4211 av Camilla Hansén m.fl. \(MP\) - Riksdagen](#) sid 19
- 200 <https://www.mp.se/om/partiprogram/varlden>
- 201 <https://www.mp.se/om/partiprogram/varlden>
- 202 [Schyst internationell handel Motion 2021/22:4216 av Camilla Hansén \(MP\) - Riksdagen](#)
- 203 [Schyst internationell handel Motion 2021/22:4216 av Camilla Hansén \(MP\) - Riksdagen](#) sid 20-21
- 204 [Bistånd för klimat och rättvisa Motion 2021/22:4211 av Camilla Hansén m.fl. \(MP\) - Riksdagen](#) sid 23
- 205 <https://www.mp.se/om/partiprogram/varlden>
- 206 [Bistånd för klimat och rättvisa Motion 2021/22:4211 av Camilla Hansén m.fl. \(MP\) - Riksdagen](#) sid 22
- 207 [Bistånd för klimat och rättvisa Motion 2021/22:4211 av Camilla Hansén m.fl. \(MP\) - Riksdagen](#) sid 6
- 208 [Bistånd för klimat och rättvisa Motion 2021/22:4211 av Camilla Hansén m.fl. \(MP\) - Riksdagen](#) sid 2
- 209 [Bistånd för klimat och rättvisa Motion 2021/22:4211 av Camilla Hansén m.fl. \(MP\) - Riksdagen](#) sid 6
- 210 Kongresshandlingar, Miljöpartiet, 2018
- 211 [Bistånd för klimat och rättvisa Motion 2021/22:4211 av Camilla Hansén m.fl. \(MP\) - Riksdagen](#) sid 14
- 212 <https://www.regeringen.se/debattartiklar/2021/10/det-svenska-klimatbistandet-ska-fordubblas-till-2025/>
- 213 [Bistånd för klimat och rättvisa Motion 2021/22:4211 av Camilla Hansén m.fl. \(MP\) - Riksdagen](#) sid 15
- 214 [Bistånd för klimat och rättvisa Motion 2021/22:4211 av Camilla Hansén m.fl. \(MP\) - Riksdagen](#) sid 14
- 215 [Bistånd för klimat och rättvisa Motion 2021/22:4211 av Camilla Hansén m.fl. \(MP\) - Riksdagen](#), Sid 9
- 216 [Bistånd för klimat och rättvisa Motion 2021/22:4211 av Camilla Hansén m.fl. \(MP\) - Riksdagen](#) sid 9-10
- 217 <https://www.mp.se/om/partiprogram/varlden>
- 218 [Bistånd för klimat och rättvisa Motion 2021/22:4211 av Camilla Hansén m.fl. \(MP\) - Riksdagen](#) sid 18
- 219 [Bistånd för klimat och rättvisa Motion 2021/22:4211 av Camilla Hansén m.fl. \(MP\) - Riksdagen](#) sid 6-7
- 220 [Bistånd för klimat och rättvisa Motion 2021/22:4211 av Camilla Hansén m.fl. \(MP\) - Riksdagen](#) sid 8-9
- 221 [Bistånd för klimat och rättvisa Motion 2021/22:4211 av Camilla Hansén m.fl. \(MP\) - Riksdagen](#) sid 15
- 222 [Bistånd för klimat och rättvisa Motion 2021/22:4211 av Camilla Hansén m.fl. \(MP\) - Riksdagen](#) sid 15-17
- 223 <https://www.mp.se/om/partiprogram/varlden>
- 224 [Bistånd för klimat och rättvisa Motion 2021/22:4211 av Camilla Hansén m.fl. \(MP\) - Riksdagen](#) sid 1
- 225 <https://www.mp.se/om/partiprogram/varlden>

C&NCORD

SVERIGE